

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Hebdomada secunda aduentus. De Iudicio. Altero Nouissimorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

confugientem : impuriorem in Syrenibus. Quicquid id est, olorum iusti, improbi Syrenum sunt similes in extremis. Diserimen hoc conscientia affert purior, aut taminator. Mors peccatorum pestima. Ergo memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis.

Hebdomada secunda aduentus.

DE IVDICIO

Altero Nouissimorum.

CONCIO PRIMA.

De memoria iudicij extremi.

Memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis. Eccl. 7.

Vnum hoc Concionum est omnium
THEMA.

Daturus legem Deus, Exod. 19. populi Ducem Moysen voluit ascendere montem : reliquos infra circumlister, nec ipsum tangere quidem. Hic continuo coire coelum, nubibusque atrescere, micare fulgura, tonitrua boare, clangere tubas, inhorrescere omnia : Nimirum quia gens contumax erat, ideo lex eum poena proponebatur. Quanto igitur terribiliora edentur tum, cum legis Vindex apparebit ad iudicium?

Super hoc nos

- I. Quod memoria iudicij semper fuerit inculcata.
- II. Quod sit perquam necessaria.
- III. Quod mundus isti obstreperet memoriae.
- IV. Memorare iudicium est perutile.

PARS I.

Quod memoria iudicij semper fuerit inculcata.

I. Visus est, Apocal. 14. Angelus volare qui Euangelium nunciaret, & cla-

mare: Timete Dominum, & date illi honorem, quia venit hora iudicij. 2. Idem Psalm. 2. Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via. Clamor is monet, quod Ecclesiast 7. Memorare nouissima, & c. 3. Hinc S. Vincentius, Ordinis Praedicatorum Zelosissimus, suas praedicationes de iudicio plerasque instituit. Ita Sanct. Gregorius hom. 11. in Euang. Ille in S. Ecclesia doctus Praedicator existit; qui & noua scit proferre de suauitate regni; & vetusta, de terrore supplicij: vt vel poena terreant, quos praemia non inuitant.

II. Interrogatus Anachoreta quidam, cuius potissimum lectione libri teneretur, ait nullius, nisi trifoliaris: cuius folio nigro moneretur mortis; candido; beatitudinis; rubro, iudicij. 2. Sanct. Hieronymus, (qui Sanct. Gregor. Nazianz. in Capadocia S. Epiphanium in Cypro, Didymum in Aegypto, totaque Asia & Europa magistros quaesivit, & audiuit) istud in primis didicit: Siue dormiam, siue comedam, siue quiduis aliud agam; semper auribus meis vox illa videtur intonare: Surgite mortui, venite ad iudicium.

III. S. Augustinus ad vsque nauseam suis idem inculcabat, sumto themate vno semper: Cum venerit filius hominis. Mat. 25. Interrogatus quid toties vnum ingerminaret: ait sermon. 67. de Tempore: Dico vobis, quod ipsemet Christus: summus hominum Magister, suis discipulis hoc per diuersas parabolas praedicauit. 2. Isaías, (annis 84. moderator Synagogae, & qualis Amos, Osee, Michae, Iona:) suae missionis causam edidit hanc: cap. 61. Ad annuntiandum mansuetis misit me, vt praedicarem annum placabilem Domino, & diem Vltionis Deo nostro.

3. Sic & Petrus: Act. 10. Pracepit nobis praedicare populo, & testificari, quia ipse est, qui constitutus est iudex viuorum & mortuorum.

Xxxxx 3 Adeo-

1. Angeli.
2. Prophetae.

3. Sancti.

Eam recolunt Sancti.

Praedicant Doctores.

Prophetae.

Apostoli.

Iudicij memoriam inculcant.

Res inani-
ma.

Adeoque articulis Symboli voluit infertam Dominus memoriam Iudicij. 4. Nec solum Angelos, Prophetas, Apostolos illius testes habet; sed creatis inanimis ad idem vtitur. Nam Psal. 49. *Annuntiabunt cæli iustitiam eius, quoniam Deus est. Id quod memorari necesse est.*

PARS II.

Extremi iudicii memoria est necessaria.

Sancti ea
sunt fami-
liaris.

I. Sanctus nemo exiitit; cui memoria iudicii non perpes infixa hæsit. 1. Iob. 9. *Verebar omnia opera mea, sciens quia non parceres delinquenti.* Vnde postea Iob. 31. *Quid faciam, cum surrexerit ad iudicandum Deus? & cum quaesierit, quid respondebo illi? 2. De hoc angore vaticinatus Psal. 51. ait: Videbunt iusti, & timebunt. Quid ergo peccatores? 3. Ad omnes ita Eccles. 38. Memento novissimorum, & noli obliuisci: neque enim est conuersio.*

Terrifica.

Et vero sanctissimi quique ad eam memoriam expallescent. 1. Psal. 103. *Ab increpatione tua fugient à voce tonitru tui formidabunt. 2. Quia ipse Psal. 118. Confige timore tuocarnes meas, à iudiciis enim tuis timui. Configi cum eo timore orat, ne vnquam ab eo diuellatur.*

Præliter v-
surpata.

3. Hac morosior Rex quidam, apud Io. Damas. lib. de Iosaphat & Barlaam, à fratre monebatur, missis cogitationibus istis frontem exporrigeret. Rex filuit: manebuccina caniad fores eius iubet; (mortis hæc denunciatio erat.) Ille semianimis aduolat ad Regem supplex, &c. Cui Rex: Itan' tu ad isthanc exhorruit tubam; non ego Dei tubam metueres.

Cunctis
præfusa &
horribilis.

II. Bernard. sermon. 8. in Psal. 90. *Quid tam pauendum, quam iudicandum astra illi tam terrifico tribunali, & incertam adhuc expectare sub tam districto iudice sententiam? S. Anselmus libr. de miseria. Vndique mihi angustia. Hinc erunt accusantia pec-*

*cata, inde terrenis iustitia: subtus patens horridum chaos inferni: de super iratus Iudex: intus vrens conscientia: foris ardens mundus: Iustus vix saluabitur: peccator in quam partem se verter? Latere erit impossibile; apparere intolerabile. Idem vel ethnici innuebant, cum teste Pierio, Ioui tricipitem serpentem immolabant: cuius caput primum canis, secundum leonis, tertium lupi erat: quod præterita meminisset, præsentia perferret, futura præuideret. Ita hominem docebant cor cum trium istorum cogitatio. ne offerre: atque hoc demum perfecte sapientis esse. Vnde Prouerb. 22. *Viri mali non cogitant iudicium. Qui autem inquirunt Dominum, animaduertunt omnia.**

Et huius
non negle-
ta.

III. Ista Davidis cura erat potissima in omnibus regni curis: eamque cunctis im-
pressam volens, præconizari Psal. 48. *Audite hæc omnes gentes: auribus percipite omnes qui habitatis Orbem: Quique terrigenæ filii hominum, simul in vnum dices & pauper. Quid ergo tandem? Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam. Eloquere vero. Cur timebo in die mala? quali dicat. Timeo: & necesse est: sed cur timeam ignoro. An quod omnia mihi relinquenda? Quod omnia ab ignis erunt horrida in iudicio? &c. Non: sed quod comparere necesse sit, & Psal. 48. *Iniquitas calcanei mei circumdabit me.**

Cunctis
mandata.

PARS III.

Mundus isti obstrepit memoria.

Ista talia Sancti & peccatores tam ager immemores iudicii? Quos vero tibi annos spondes: quas nectis moras? Ecquando Satanae præstigias animaduertes? At nequis: ita mundus ac consuetudines tibi obstrepunt. 1. Sicut, ait S. An-
tonius Patavinus, homines audito tonitru suis inuolucris immoriuntur: at illud
ne exaudiant; solent apiarum tinnitibus
circumstrepere: Ita Satan, mundusque
tibi,

Præter
ad iudicium
necesse est.

tibi, ne iudicii tonitru audito peccatis de-
moriare. 2. Accolas Nili tradunt pleros-
que surda strose esse; idque ob strepitum
rapidissimi fluminis. Ita mundi streporosi
incola surda stria sunt ad celestia.

3. Nam sic Iob. 37. Super hoc expavit cor
meum, & motum est de loco suo. Cur? Post cum
rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis sue,
& non inuestigabitur, cum audita fuerit vox e-
ius. Tonabit Deus in voce sua miserabiliter, qui
facit magna & insurabili.

4. Similia Mardocheo secundum
quiete sunt exhibitae, Esth. 11. Apparuerunt
voces, & tumultus, & tonitrua, & terramotus,
& conturbatio super terram. Et ecce duo dracones
magnum parati contra se in praelium. Ad quorum
clamorem cunctae concitatae sunt nationes, ut
pugnarent contra gentem iustorum. Fuitque dies illa
tenebrarum, & discriminis tribulationis & an-
gustiae, &c. Qualia igitur in extremo iudi-
cio; cum talia ob edictum Affuerit de Iu-
dæis contrucidandis? Horret Vniuersum
ad istud; & non peccator?

P A R S IV.

Memorari iudicium est perutile.

1. **Q**uanta vero sit utilitas ex iudicii
memoria, quilibet peccator exper-
tus nouit. 1. Si enim a fine Baalim, Nu-
merorum 22. viso angeli mucrone cecidit
retro: num visa iudicis romphaea pecca-
tor ad scelera progredietur? 2. Et ve-
ro Psalm. 7. Nisi conuersi fueritis, gla-
dium suum vibrauit, arcum suum tetendit,
& parauit illum. 3. Rex Sicambro-
rum Basanes in insignibus suis nudum
ensem cum laqueo habebat, addita e-
pigrapha: Discite iustitiam moniti. Ita
Iudex D E V S gladium & arcum.
Ergo Psalm. 2. Seruite Domino intimo-
re 4. Hinc Hosius Episcopus Cor-
dub. ad Constantinum Imperatorem
coercendum: Desine, scribit: memine-
ris te mortalem esse, reformida diem iudicii:

serua te in illam diem purum; ne te misceas ec-
clesiasticis. 5. Ad oranes Bernard. ser-
mon. de primord. medijs, & nouissi-
mis. Time o homo, quod in terribili iudicio ei
praesentandus es, in cuius manus horrendum est
incidere, & ab eo examinandus, quem nihil latet.

Oblivio iudicii docet quantum eius
memoria conducat. Ps. 5. Propter quid ir-
ruit impius Deum? Dixit enim in corde
suo, Non requireret. Ibidem. Inquinatae sunt viae
illius in omni tempore, auferuntur iudicia tua
a facie eius. O desperatam plagam! Puniri
istorum oblitione, esse reprobare existimo.

Nec enim ipsis ethnicis ista defuit ad-
monitio. Rhamnusia sibi pinxere Dea,
vlticem fandi atque nefandi; quae frena
manu teneret. Innuebant, nil efficacius
esse ad retardandos, ac reuocandos mor-
tales a sceleribus, atque memoriam vltio-
nis Dei, & iudicii.

II. Ferunt, ceruas tonante caelo pare-
re, metu eas resoluente: ita peccatorum
animae ad tonitru iudicii scelera depo-
nunt. 1. Psalm. 7. Ecce parturit iniusti-
tiam, concepit dolorem, & peperit iniquita-
tem. 2. Nam, ut 1. Reg. 2. ait Anna. Domi-
num formidabunt aduersarii eius; super ipsos
in caelis tonabit. 3. Pharaonem trepidauit,
cum vastatricem cerneret grandinem
audiretque tonitrua. Continuo, Exod. 9.
vocauit Moysen & Aaron, dicens ad eos. Pecca-
ui etiam nunc. Dominus iustus, & ego & po-
pulus meus impij. Et quanto erunt horribi-
liora in iudicio?

1. Certe nil efficacius norat reuocan-
dis adhibere peccatoribus Iob. 19. Fugite
a facie gladii quoniam vltor iniquitatum gla-
dus est: & scitote esse iudicium. 2. Quin
& Paulo disputante de iustitia, & castitate,
& de iudicio futuro, tremefactus Felix re-
spondit. Act. 26. Vbi Chrysostom. ho-
mil. 50. Tanta erat vis verborum eius, ut et-
iam Principem deterrent ita gentilis: quid
igitur fidelis? 3. Basiliius hom. in Mai. 1.

Ha-

Habete in oculis terribilem iudicii diem, & habete eum *padagogum*.

III. Oblivio iudicii mala quanta non inuehit? I. Dixi ex Psalm. 9. *Inquinata sunt via, &c.* 2. Quale par nequam senum, Dan. 13. *Auerterunt sensum suum, & declinauerunt oculos suos ut non viderent cælum; neque recordarentur iudiciorum suorum. Acque ideo in Sufannam exarsere.*

Testatur Iob 39. Deum horrore iudicii frenasse gentes, ne in omne nefas abirent. Tenuisti, ne peccarent licentius, concutiens terrore iudicii, *extrema terra*, id est, peccatores, (qui orbis abiectissima sunt, estque longe a peccatoribus *salus*: Psalm. 118.) & excusisti impios ex ea. Præseruat igitur a peccatis ista memoria.

Figura de effectu.

Hæc vindicat in peccata; sicut Samson per vulpes in Philistæos. Iudicum 15. Peccatorum desideria, affectus, & scelera sunt vulpes: per memoriam nouissimorum cum *ultrice flamma* colligata immittantur in segetes peccantium: hæc exurentur, & vindicta erit de carne, dæmone & mundo sumpta. Huc respexit Isaïas 41. *Viderunt iudicia DEI insule & timuerunt, extrema terra obstupuerunt, & appropinquauerunt, & accesserunt.* Psalm. 67. *similia. Turbabitur gentes, & timebunt, qui habitant terminos a signis tuis.* Hæc igitur memorare nouissima, &c.

CONCIO SECVNDA.

De Signis iudicium præcessuris.

ANtiochus 2. Mach. 5. templum Solymæ euastauit, 80000. hominum occidit, plures captiuos abduxit, &c. Sed 40. diebus ante in aere acies armatorum visæ. Ita mundi destructionem anteibunt signa terrifica.

Circa quæ nos

- I. De horribilitate signorum, quæ iudicium anteibunt.

II. De signis in sole, & Cælorum virtutibus.

III. Cur talia in creaturis sint edenda monstra.

IV. De signo in luna, & signorum allegoria.

V. De signis stellarum.

PARS I.

De horribilitate signorum, quæ iudicium anteibunt.

OPere iustitiæ, & vindictæ Dei nil horribilius. Abacuc 1. *Admiramini, & obstupescite, quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credat, cum narrabitur. Quod opus illud? Exodi 34. Signa faciam, quæ nunquam visa sunt super terram, nec in vllis gentibus, ut cernat populus iste Opus Domini terribile, quod facturus sum. Terribiliora Ioel. 2. Dabo prodigia in cælo, & in terra, sanguinem & ignem, & vaporem fumi; sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.*

Vidistis Philosophi hæcenus signa Zodiaci circumuolui: at hic iam alia sese dabunt: sanguinea, flammea: &c. Cæli sanguine stillabunt; terra ignibus, aer fumo æstuabit, &c. Actorum 2. dicitur dies Manifestus. Nam signa præcedentia manifestabunt horrorem. 1. Sicut Psalm. 134. *Misit signa & prodigia in medio tui Aegypte, in Pharaonem, & in omnes seruos eius. Ita in medio orbe, manifesto præmittet portenta iudicio, marique rubro pandendo ad transitum iustorum: & interitum Pharaonitarum.* 2. Sicut tonitrua fulminum prænuncia: ita signa ea iudicii. Psalm. 96. *Illuxerunt fulgura eius orbi terræ, vidit & commota est terra: quanto magis homines commouebuntur?* 3. Maris accollæ ex auium circumuolatu in litore colligunt, quando mare alluet, aut defluet: sicque fuga sibi cauent. Ita ante vndosos iudicii ætus signa ibunt horrida. Psalm. 59. *Dedisti*

Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant a facie arcus. 4. Ioh. cap. 6. ante septiduo circuibat cum Arca muros Iericho tubis clangens; quam denique subuerterentur omnia. Iericho, id est, Luna, ait Orig. homil. 69. in Iosu. Nam mundus stultus ut luna mutatur, subinde usque ad deliquium. Sol, ac luna, sideraque alia, (quæ militia cœlestis nuncupatur:) mundum insolito cursu circumibunt, signaque dabunt ante, quam omnes in Iericho dispareant. 5. Ita Apocalyp. 10. In diebus septimi Angeli, cum cœperit tuba canere, consummabitur mysterium. Hoc memorare, & in æternum non peccabis.

P A R S II.

De signis in sole, & cœlorum virtutibus.

Signa indicium sunt interitus.

I. Runt signa in sole, luna, & stellis. 1. Vt enim defecti senij indicium est lippitudo, tremor, & c. ita orbis occasuri obscuratio oculorum eius; qui sunt sol, luna, ac stellæ, terræque motus. 2. Inde se Isaac morti vicinum augurabatur, Gen. 25. quod caligauerunt oculi eius: Ita obscuraciones siderum indicant, quod, Matth. 24. iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora. 3. Præsertim cum & membra mundi tremant, vrbesque ruant: nam erunt motus per loca.

Virtutes quæ mouebuntur.

Insuper & Virtutes cœlorum mouebuntur. Luc. 21. id est. 1. Influxus distemperabuntur ad rerum omnium perturbationem. 2. Aut motores Angeli cœlos deferent, errareque sinent. Nam 2. Petri 3. Cœli magno impetu transient. Isai. 13. Super hoc cœlum turbabo, & mouebitur terra de loco suo, propter indignationem Domini exercituum. 3. Aut denique ipsi mei Angeli, Virtutes ac Potestates, cœlorum mouebuntur præ horrore iudicii, ut accipit Eusebius. Quis tunc hominum tremor est futurus; quando Iob 26. Columnæ cœli pauent, & contremiscunt ad nu-

tum eius? Vbi Sanctus Gregorius. Quid facient, ait, tabula, quando tremant columnæ? 4. Similes in hoc angeli erunt filio trementi, quando cernit patrem iratum in seruos animaduertere. Ita li. 4. Distinct. 48. Magister. 5. Mouebuntur etiam horrore; quod ad insolita exequenda ipsi destinabuntur. Sicut cum herus in agone pro deposito habetur, domestici in luctu sunt ac squalore, ipsique parietes ac sellæ atro obducuntur, & c. quæ omnia, ait Augustin. 1. ciu. cap. 12. magis solatia sunt viuorum, quam subsidia defunctorum. Ita homo, mundi herus expiraturus, deque mundo auferendus cum erit, omnia sensata & insensata lugebunt cœlestia, ac terrestria.

II. Sol atrabitur, Apocal. 6. Cum aperuis. Sol erit niger, sicut sigillum sextum, Sol factus est niger, tanquam saccus cilicinus. Cur? 1. Visa hominū impietate ingrata & inimica, pœnisque æterna paratis. 2. Iratus simul, & misertus tam miserorum mortalium. 3. Ait Orig. & S. Gregorius Magnus: Ea facie sua monere solem homines ad pœnitentiam in sacco cilicioque agendam.

Soli similes erunt & cœli. Isai. 50. In increpatione mea induam cœlos tenebris: & pœnam saccum operimentum eorum. Rex Ninive edixit, Ionæ 3. Operiantur saccis homines, & conuertatur vir à via sua mala: Ita Deus & cœlis imperabit in iudicio. Exclamat S. Hier. O horror horrorem, o spectaculum spectaculorum!

Cœli cur obnubentur?

P A R S III.

Cur talia in creaturis monstra sint edenda.

I. Non sat aquis transcendendi montes; plantas rorare sanguine; domos euertere; terras æstare flammis; Angelos hominesque trepidare? Etiamne solem, cœlos, & supera pati necesse est? 1. Est, inquit S. Gregorius. quia homini ad peccatum

Yyyy

catum

caturum seruierant. 2. Est, inquit Sanct. Thomas, quia iniuria affecto hero omnis eius turbatur familia. 3. Regia læsa maiestate, armisque appetita, subditi pro ipso in arma ruunt, Sap. 16. *Omnis creatura tibi Creatori deseruiens excandescit in tormentum aduersus iniustos.*

II. Eriure merito. Nam sicut ciuitas ab tyranni pressa iugo, ut illum semel excusset, in ipsum arma sumit pro libertate: Ita cum à peccatoribus creaturæ quasi tyrannidem sint passæ: item cum mundus ipse in incolas suas tyrannidem exercuerit: ideo & Deus in mundum vindicat pro iustis diu oppressis: & etiam, Sapient. 5. *armabit creaturam ad ultionem inimicorum, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos.* Atque ideo erunt signa. Prodit Iosephus, & Hegesippus, ante Solymæi Templi ac urbis euastationem signa apparuisse: quanto magis, & maiora ante Orbis excidium?

III. Quid quod tantum sit odium Dei in peccata, ut horum vindictam sit etiam ab inanimis repetiturus. Sicut Exod. 22. *Qui cum iumento peccauerit, moriatur & iumentum.* Ergo res sociæ culparum, erunt & poenarum. Domine, quid est homo, ait Iob 14. *dignum ducis super huiusmodi aperire oculos, & adducere eum tecum in iudicium?* Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, quasi dicat. Ten' omnipotentem contra tam fragilem taliter insurgere? si vel Angelo id committeres, &c.

IV. Erunt tamen signa in sole & luna. Ita quidem ipsa fuerunt ab exordio: nam Gen. 1. *Sint in signa, & tempora:* sed signa diei grata ac noctis: Nunc erunt signa iudicii inimica. Inter quæ alia signa sol erit; cum fuerit in plura pluribus. 1. Iosue 10. subleuit cursu in medio, in signum victoriæ populi Dei. Ezech. 4. *Regum* 20. vel recessit 10. gradibus, in signum

restituendæ Regi sanitatis. 3. In passione tenebris fuit inuolutus, in signum compassionis. Erit tamen & in iudicio signum sol.

Nimirum peruicacia mundi signis erit conterrenda: sic ut & Pharaonis ante, quam funditus interiret. Et vero idola etiam omnia Aegypti corruerunt nocte, qua Israelitæ exhibant: ita & peccatoris idola in mundo hoc destruentur ante, quam veniat dies Domini magnus, & manifestus.

PARS IV.

De signo in Luna: Et signorum allegoria.

I. **L**una quid fiet? 1. Isa. 13. *O tenebratus est Sol in ortu suo, & Luna non splendebit in Lumine suo.* 2. Ezech. 32. *Operiam, cum extinctus fueris, caelos, & nigrescere faciam stellas eius: solem nube tegam, & Luna non dabit lumen suum.* 3. Ioel. 2. *Sol & Luna obtenebrati sunt, & stellæ terræ erunt splendorem suum.*

4. Petrus Actuum 2. *Sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini.* 5. Apoc. 6. *Luna tota facta est sicut sanguis, & stellæ ceciderunt de caelo super terram.*

Sed cur sanguinea? An, quod instantem annunciet tempestatem? Nam *Pallida Luna pluit, rubicunda stat, alba serenat.*

An, ut interitum orbis designet? 1. Ita Tamerlanes urbem aliquam obsidens, ni die primo se alteroue tercio dedisset, tentoria rubra figebat: eo que cadem omnium denunciabat. Ita Dominus rubea Luna. 2. Ante iussit Deus superliminaria sanguine agni tingi, quam Israelitas educeret, & caderet Aegyptios. Ita ante iudicium sanguinabit Luna.

II. Quid, quod sol Iesum, Luna Mariam, stellæ Cœlites nobis repræsentabunt? Hi de se signa dabunt.

1. Chri-

1. Christus quidem: Malac. 4. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiae: ceteris sol vindictae: Nam tunc posita benignitate vultum sumet iratus: ut Samuel praedixit, 1. Regum 15. Triumphator in Israel non parceret, & poenitudine non flectetur. Prouerb. 6. Zelus & furor viri non parceret in die vindictae, nec accipiet pro redemptione dona plurima. O signa! Sed maiora restant. Arma Palsionis apparebunt. Luc. 21. Tunc parebit signum filij hominis.

2. Deipara vero, (quae Cantic. 6. pulcra ut Luna estiam, deprecando pro nobis apud filium:) tunc irata non dabit lumen suum deprecationis: non erit refugium peccatorum: non Cynosura fluctuantibus; sed his etiam tenebras affundet. Esther, cap. 7. Amaro irata, quod petiit ab Assuero, obtinuit: & Aman laqueo periit. Ita Deipara nunc deprecatrix, tunc in iudicio erit accusatrix. Tunc dicet Filio. Iere. 18. Recordare quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum & auerterem indignationem tuam ab eis: propterea deduce eos in manus gladij. O signum horribile!

3. Denique Coelestes signa dabunt; tanquam lictores vestitu suo sanguineo ac tubis. Imo Psal. 148. Ignis grando, nix, glacies, & Spiritus procellarum facient verbum eius, in vindictam peccatorum. Et vero quid ni & nunc in iudicio stellae Coelitem praecurrerent Domino? Cum in natiuitate ei praeierint ad Magos: Matth. 2. Vidi-
mus stellam eius in oriente; inquit. Prae-
runt Coelites ad Mariam, Zachariam, Io-
sephum, Pastores. Ita nunc & angeli &
stellae ipsi ministrabunt iudici futuro.

P A R S V.

De stellarum signis.

I. Quid autem dicitur, cadent de caelo: Interpretantur Alij sic: videbuntur cadere: Alij, sic cometae nati decident. Origenes sic: eximij quique viri de-

ficient ad Antichristum. Vti in Daniele. cap. 8. Deiecit de fortitudine, & de stellis, & conculcauit eas. Quia, explicat S. Gregorius 30. Moral. cap. 12. nonnullos & luce iustitiae resplendentes, & virtute operis robustos Antichristus frangat. Id in Apocalypsi cap. 12. describitur typo draconis tertiam stellarum partem cauda trahentis secum in perniciem.

II. Ad allegoriam vero, Sancti sunt Sancti sunt stellae, in quibus, ut in Sole & luna, id est, stella.

in Iesu & Maria signa fient. 1. Sunt stellae, Quia 1. Corinth. 15. Alia claritas solis, alia claritas lunae, alia stellarum, id est, Sancto-
rum gloria est diuersa. 2. Dan. 12. Qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stelle in perpetuas aeternitates. 3. Mulier, Apoc. 12. cum stellis 12. in corona, est Ecclesia cum S. Apostolis. Nam Sancti resplendent in Ecclesia, ut in caelo stellae. 4. Latentque abditi in die prosperitatis, ac mundani respectus, sicut stellae: at noctu aduersitatis, vel mortis tum rutilant. Sic Gregorius 4. Moral. cap. 14. 5. Vtque stellae fixae sunt, nec nisi cum caelo moto mouentur: Ita sancti in Deo fixi. Secundum illud Act. 17. In ipso viuimus, mouemur, & sumus. Hisce in stellis, id est, sanctis erunt signa. Nam Isaia 13. Stelle non expandent lumen suum. Ioel 2. Stelleretruerunt lumen suum. O signa in-
fausta.

III. Infaustior autem res signata. 1. Nam tunc sancti subtrahent opem suam intercedendi pro peccatoribus: Quia iustitiae tempus est, non misericordiae. Quantum namque iam patrocinantur, tantum de-
in aduersabuntur: conformes Duci suo IESU. 2. Psalm. 149. Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum, ad faciendam vindictam in nationibus. 3. Exultabunt, & iubilabunt de die vindictae iniuriarum suo Capiti Iesu illatarum: seque ipsumque vindicabunt de improbis. 4. Irridebunt eos ac sub

Yyyyy 2 fanna-

dies tenebrarum & caliginis. Huius memorare nouissima, & in &c. Hæc dies quia est confuſionis, nullo ſeruato ordine cætera de eo proferentur.

PARS II.

De ignorata, & immeritoria die noctis.

I. Dies ultionis ignoratur: quia cœlorum, fiderumque motus eam non indicant: ſoli cognita Deo eſt. 1. Nam Pf. 93. Deus ultionum Dominus, Deus ultionum Libere egit. 2. Ariſtoteles nunquam potuit ingenio diem ortus mundi indagare: id eo dixit, eum ab æterno exiſtiſſe. Finis minus ſciri valet. 3. Malac. 3. Ecce venit Dominus Deus exercituum, & quis poterit cogitare diem aduentus eius? Zach. 4. Exit dies vna que nota eſt Domino: non dies neque nox. Marc. 13. De die illa vel hora nemo ſcit, neque Angeli in cœlo, neque filius, niſi Pater.

4. Apoſtoli noſſe cupiebant: at Dominus: Act. 1. Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta, que Pater poſuit in ſua manu.

Apud Galatinum libr. 4. cap. 6. & Mirandulam l. 7. Nepht. cap. 4. ſunt Rabani qui noſſe volunt, ſic diuinantes: Sex diebus conditus eſt orbis, & 6000. annis perſtabit. Nam Pfalm. 89. Mille anni ante oculos tuos tanquam dies heſterna, que præterit. Nugantur.

II. Incerta & ignorata dies, vt horror certus eſt. 1. Ioannes vidit Iudicem cum ſcintillantibus oculis gladioque accipiente; & exanimis corruit. Apocal. 1. Si hoc Dilecto; quid aliis fiet ad plura, maioraque viſa? 2. Ipſe Dominus ait; Matt. 24. Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi.

3. Ergone maior, quam in diluuiio? Genef. 7. quam Genef. 19. in Pentapoli exuſta? quam, Exod. 8. in plagis Aegypti? in cruētis aquis, ramis, cynipibus, Muſcis, peſte, grandine, locuſtis, tenebris, occiſis

primogenitis; denique in ſubmerſione omnium?

Erit dies non dies; & noxea, de qua *Dies erit* Dominus: Ioan. 9. Venit nox in qua nemo poteſt operari. Ergo dum dies eſt, in vinea operandum eſt. Matth. 20. Nam ad vesp- ram denarius datur diurnus, & 2. Cor. 8. ſa? recipiet vnusquisque prout geſſit, &c. Nam Pf. 103. Exhibet homo ad opus ſuum, & ad operationem ſuam vſque ad vesp- n. Subſequentes tota nocte laborantes nil capiunt. Luc. 5. O labores iſtos nocturnos! Væ

III. De nocte Sap. 17. Illuſ ſolis ſuperpoſita erat grauis nox: imago tenebrarum ſpiritus ſibilans: aut inter ſpiſſos arborum ramos autuſ ſonus, aut viſ aqua decurrentis nimium: aut ſonus validus præcipitatarum petrarum, aut mugientium valida beſtiarum vox, aut reſonans de altiffimis montibus Echo, deficientes faciebāt illos præ timore. O honorificam noctem! 2. Illane, in qua Matth. 25. clamor factus eſt, Ecce ſponſus venit? Væ imparatis ac ſtultis! Tunc ſinis Mannam in deſerto omni die pluebat, at eſt mercedi. non in Sabbato: Exod. 16. Ita nunc gratiæ ſit copia nulla in iudicio, qui nō ante collegerit; perit. 2. Exod. 23. Sex annis ſeres agrum tuum, ſeptimo ſabbatum terræ erit. Is ager conſcientiæ ac animæ eſt. Vna ſeptimana eſt vita noſtra; dein ſabbatum terræ, Apoc. 14. A modo iam dicit ſpiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis. Hinc adeo ſolicite monet, 2. Cor. 6. dum tempus acceptabile, dum dies eſt, bonum operemur.

PARS III.

De ignibus Diei.

I. Vdicij tamen dies dicitur: At qualis erit? 1. Pf. 31. Pro hac orabit ad te omnis ſan- ctus in tempore opportuno: verum tamen in diluuiio aquarū multarum ad te non approxima- bunt, quali dicat. Iam nobis apud Deum patrocina buntur Diui: non tunc. 2. Tunc enim Dominus, vt Cleo ad reip. clauum admotus conuocatis ad ſe amicis & co-

Yyyyy 3 gna.

gnatis proficetur, se ex hoc omnem affectum amicitiae & sanguinis exuere: & eundem omnibus futurum. Ita in diluio Deo sancti non approximabant: Mandabitur tamen, Psal. 49. Congregate illi Sanctos eius, qui ordinant testamentum eius.

Sine auxilio Sanctorum.

Heu diluuium! 1. Nam Dani. 7. Fluvius igneus, rapidusque egrediebatur de ore eius. 2. Et Psal. 69. Ignis ante ipsum praecedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius, &c.

Dies horroris.

Exempla.

II. Vxor Loth, viso tantum per respectum incendio Sodomæ, sic exhorruit, ut lapidesceret. Gen. 19. O quis horror viso orbis flammeo diluio; quo, ait Aug. in Psal. 103. conc. 3. movebuntur fundamenta montium, & ardebit terra usque ad inferos. 2. Apoc. 18. Viso Babylonis incendio consperfi cineribus lamentabuntur: Vae! Vae! Civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, vna hora desolata est. 3. Ipse Dominus flens super Ierusalem ait: Luc. 19. Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & coangustabunt te undique, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui sunt in te: & non relinquent lapidem super lapidem. Iam tempus est miserendi, tunc minime. Tunc enim, ut collecta aquarum vis, cohibitaque diu, demum miro cum impetu proruit: ita Isai. 28. ecce validus & fortis Dominus, sicut impetus aquarum multarum inundantium.

PARS IV.

De tempestate in elementis quatuor.

Iam vero, Iob. 20. cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus: quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri? Praesertim cum Psal. 49. in circuitu eius tempestas valida: Cum etiam Psal. 82. sicut ignis qui comburit siluam, & sicut flamma comburens montes, ita persequeris illos in tempestate tua, & in iratu tu turbabis eos. Vae peccatori? Iob. 27. Apprehendet enim eum, quasi aqua inopia, non est opprimit eum tempestas.

I. Tempestas erit in mari ab erumpen-

tibus ventis, surgentibus vndis, emergentibus piscium monstris, &c. Luc. 21. crescentibus hominibus praefusione sonitus maris & fluctuum. Psal. 76. Viderunt te aquae Deus, & timuerunt, & turbatae sunt abyssi. O, Psal. 78. non me demergat tempestas aquae.

II. Tempestas in terra, ab successuionibus, euulsis stratisque montibus. 1. Nam Marc. 13. Erunt motus magni per loca: 2. Psal. 81. Movebuntur omnia fundamenta terrae. 3. Psal. 97. Moueatur mare, & plenitudo eius: orbis terrarum, & vniuersi qui habitant in eo. Quoniam venit iudicare terram: iudicabit orbem terrarum in iustitia, & populos in equitate. 4. Isai. 13. Super hoc caelum turbabo, & mouebitur terra loco suo. 5. Apoc. 16. Et terra motus factus est magnus, qualis nunquam fuit.

III. Tempestas in aere. 1. Psal. 96. Illuxerunt fulgura eius orbi terrae; vidit, & commota est terra. 2. Psal. 17. Misit sagittas suas, & dissipauit eos: fulgura multiplicauit, & conturbauit eos. 3. Apoc. 11. Et facta sunt fulgura, & voces, & terra motus, & grando magna, sicut talentum descendit de caelo in homines.

IV. Tempestas in igne. 1. Psal. 96. Ignis ante ipsum praecedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Quos Psal. 5. odisti omnes, qui operantur iniquitatem, &c. 2. Ideo Psal. 12. pluet super peccatores laqueos ignis, sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum: quoniam iustus Dominus, & iustitias dilexit. Et hanc exequentur ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quae faciunt verbum eius. Psal. 148.

V. Tempestas erit in caelo Isai. 13. Super hoc caelum turbabo. Psal. 82. Et in iratu tu turbabis eos. Eorum stellae cadent, influxus stabunt, cursus errabunt, &c. Iustus Dominus interueniet quasi tempestas. Dan. 11. Nahum. 1. Dominus in tempestate & in turbine viae eius. Ipse ait per Ezech. 13. Erumpere faciam spiritus tempestatum in indignatione mea, & imber inundans in furore meo, erit, & lapides grandes in ira in consumptionem. Iam col-

collige singula: Deus, Diui, cœli, elementa, creaturæ omnes, & omnia irata erunt ac turbata.

PARS V.

De nominibus Diei.

Diestres celebrantur: Gratia: Gloria: Ira. Ac huius tanta, vt Psal. 89. *Quis nouit potestatem iræ tuæ, & prætimore iram tuam dinumerare?* Psalm. 6. *Domine in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.* Exhorruit ab eo Abacuc. c. 3. *Audiui & conturbatus est venter meus: à voce contremuerunt labia mea.* Ergo ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, & requiescam in die tribulationis.

O diem vt terroribus, ita & nominibus insignem! Audi Iob. 38. *Quæ præparauit in die pugne & belli.* Ita & Psalm. 139. *Belli dicitur anatomastice.* Vnde Iob. 40. *Memento Belli: nec vltra addas loqui,* quasi dicat ec fari non est, cogita quiduis de eo; omnia tamen sunt cogitatu horribiliora. Omnia die eo erunt bellica: pax Deum inter & homines rumpetur; tubæ concinent; ruet Iericho: anceps gladius oris Dei vibrabitur, &c.

5. Gedeon. *Iudic. 3.* collisis lagenis, flammis apparentibus, tubis concrepantibus fudit Madianitas. Dominus, Matt. 24. *mitter Angelos cum tuba & voce magna,* Apoc. 8. *septem Angeli, qui habebant 7. tubas, præparauerant se, vt tuba canerent.* Nam Sophon. 1. *est Dies tubæ & clangoris.* Item Psalm. 49. *Ignis in conspectu eius exardebit.* Horribiliora erunt, quam anno Mundi 2453. quando legem dabat in Sinai Deus. Exod. 20.

Fuit alia lux peccatorum, at Isa. 13. *Prope est dies Domini, dies Domini veniet crudelis.* Joel. 2. *Magnus dies Domini & terribilis:* Sic & Soph. 1. 2. Pet. 3. & 1. Thess. 5. *Dies Domini sicut fur.* Ergo iam Iob. 21. *ducant in bonis dies suos impij, finem dabit Dies Domini magna.* Apoc. 6. *Pij autem cum Elisæi puero*

clamant; 4. Re. 6. *Heu, heu Domine, quid faciemus?*

CONCIO QUARTA.

De Iudice.

Daniel, c. 6. cum fuisset vltima quæq; perpeffus demum super Babylonæ Satrapas constituitur par Regi. Ita Iesus constitutus Rex viuorum ac mortuorum.

Itaque in præsens nos

- I. De Iudice tremendo.
- II. Quis futurus Iudex.
- III. Qui eius Assessores.
- IV. Quæ seueritas eiusdem.
- V. Quis illius comitatus.
- VI. Quam vox eius horribilis futura.

PARS I.

De Iudice tremendo.

I. **V**T nemini dubium; esse Deum, à quo omnia in nos dimanant: ita & fore Iudicem omnium, qui retribuet cuique Ps. 61. *Duo hæc audiui, quia potestas Dei est: & tibi Domine misericordia quia tu reddes unicuique iuxta opera sua.* Hoc Iudice quis potentior? Isa. 7. *Quoniam Deus Iudex est.* 2. Cuius maiestas par? Ps. 49. *Aduocant Cælum de sursum, & terram discernere populum,* id est, Angelos, & Diuos. 3. Quis formidabilior? Ps. 96. *Ignis ante ipsum præcedet, & inflāmabit in circuitu inimicos eius.* Ergo vigilate, & orate. *Quia nescitis diem, neque horam.* Mat. 24. *Vrbs cui indictæ sunt inimicitia, nō vigilaret?* Atqui Isa. 3. *Dominus ad iudicandum venit cum senibus populi, & principibus eius.*

Væ impijs. 1. Iob. 19. *Fugite à facie gladij: quia vltor iniquitatum gladius, & scitote esse iudicium.* 2. Quale? Psal. 95. *Iudicabit orbem terrarum in iustitia, & populos in æquitate.* 3. Quo iure? Luc. 21. *Videbunt filium hominis venientem in nube cum Potestate & Maiestate.*

II. Hunc

Erit Iudex.
Qualis?Erit iudicium.
Quale?

Exempla
metuendi.

II. Hunc vidit Apoc. 8. in medio 7. candlebrorum, flammantem oculis; voce, ut aquarum, rauca; ore gerentem ancipitem gladium: Vidit Ioannes, & semianimis corruit. Similem vidit, Dan. 10. & ait, emarcui, nec habui quicquam virium. 1. Et quis non contremiscat. Ad huius tribunalis memoriam exhorruit S. Hilarion moriturus. 2. Itemque Agathon anachoreta: qui sciscitantibus, ad quid ita cohortuisset: ait: Alius Iudex est Deus, quam homines. 3. Itaque efficaces ab eo minas fore apud peccatores ratus Psaltes 7. ait. Deus iudex iustus, fortis, & patiens, nunquid irascitur per singulos dies? Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit. Psalm. 49. Quoniam Iudex est: intelligite haec, qui obliuiscimini Deum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat. Quare memorare nouissima tua, &c.

PARS II.

Quis iudex futurus.

Iudex erit
Iesus.

Ioan. 5. Pater non iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit Filio. 1. Ita & Centurionem Petrus docuit, Act. 10. Hic est, qui constitutus est à Deo Iudex viuorum & mortuorum. 2. Ab hoc spes Paulo 2. Tim. 4. In reliquo reposita est mihi corona gloriae, quam reddet mihi Dominus iustus Iudex. 3. Dan. 7. Ecce Filius hominis veniebat cum nubibus caeli, id est, sanctis.

Qua homo
subdelega-
tus.

1. Ob hu-
militate.

2. Quia ca-
pus est.

Itaque proprie potestas iudiciaria S. Trinitatis est: ait D. Thom. 3. p. q. 59. ar. 1. iure tamé appropriationis data est Iesu homini. *Causa Prima.* Quia Phil. 2. Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum. *Secunda.* Quia Eph. 1. Ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, quae est corpus ipsius, & plenitudo eius. Item Col. 1. At capitis est dominari membris. Hinc Phil. 2. In nomine Iesu omne genu flectetur subditorum illi.

3. Quia co-

Tertia, Quia, si Deus solus veniret Iu-

dex, rigide nos reos perageret; at iam ob sympathiam Heb. 4. Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris. Et hac spes requiescit in sinu meo. 1. Ut enim Moyses, de Sina descendens, velato vultu loqui debebat ad populum, ne hic splendore vultus nimium terreretur; Ita terribilem Deitatem Iesus obue-lauit Humanitate. Mich. 3. Abscondat faciem suam ab eis iratam. Psal. 79. Ostende faciem tuam, misericordem, & saluauerimus. Psal. 131. Non auertas faciem Christi tui, clementem. 2. Ita Alexander Magnus subiugatis Persis dans iura, Perficum assum sit habitum partim, partim Macedonicum retinuit; quo popularior foret. Ita Iesus, Phil. 2. formam serui accipiens est habitu inuentus ut homo, & factus quasi vnus ex nobis. 3. Talis & in iudicio veniet; reor, ne iustis terror foret nimius; & ut impij videant, in quem transfixerunt. Ideo fidenter Psal. 42. Iudica me Deus, & discerne causam meam de gente non sancta. Psal. 31. Iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam filio Regis. q. d. Non Deus solus mecum intret in iudicium.

Quia. Ut & impij videre iudicé queant. Qui si solus Deus foret, cernere eum non possent, nisi percepta prius beatitudine. At Isa. 26. tollatur impius, ne videat gloriam meam. Iob. 13. Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Iudicem vero peccator videbit, & irascetur: dentibus suis fremet, & tabescet. Ps. 111.

PARS III.

Qui assessores iudicis.

I. Intererit tamen iudicio S. Trinitas, ac praesidebit. Id S. Cyrillus catech. 15. sic declarat ex Gen. 18. Abraham vidit tres euntes ad iudicium Sodomorum, & vnus adorauit. Ita in iudicio orbis, praerit S. Trinitas; At vni Iesu delegabitur potestas iudicandi.

2. Item

2. Item Apostoli. 1. Matt. 19. Sedebitis & vos iudicantes XII. tribus Israel. 2. Sic de eo gloriatur, 1. Cor. 8. Nescitis quoniam Angelos iudicabimus: quanto magis secularia? 3. Apoc. 4. visus sedere in throno, & in circuitu seniores XXIV. coronati, qui sunt XII. Apostoli, & XII. Patriarchae. 4. Quare Ps. 9. Parauit in iudicio thronum suum, & ipse iudicabit orbem terrae in equitate. Nec solus; Ps. 121. Quia illic sederunt sedes in iudicio, sedes super domum David. 5. Matth. 12. Ideo ipsi vestri iudices erunt. O gloriam? Sap. 3. Fulgebunt iusti, Apostoli, & tanquam scintillae in arundinetis discurrent: iudicabunt nationes, & dominabuntur populis; Ps. 44. Pro patribus tuis Patriarchis, nati sunt tibi filij Apostoli, constitues eos Principes super omnem terram.

3. Quia omnes iusti adprobabunt iudicium Iesu, Ps. 11. Iustus es Domine & rectum iudicium tuum. Psal. 18. Iustitia Domini recta. Nec enim fallere eum quicquam potest, ait S. Leo serm. 5. Quadr. cui peruium est omne solidum, & apertum omne secretum: cui obscura clarent, muta respondent, silentium confutetur, & sine voce mens loquitur, 1. Reg. 2. Quia Deus scientiarum Dominus est, & ipsi praeprantur cogitationes.

P A R S IV.

De seueritate iudicis.

I Vdextiam strictus erit, quam iratus. *Horribilis iudex, 1. Ob iram.* 1. Apoc. 14. Veniet Dies magna irae eius. Vt 2. S. Hieron. dicat: Damnatu melius esset inferni poenas, quam Domini praesentiam ferre. 3. Eius exhorrescens vultum Iob orat. c. 7. Nec aspiciat me visus hominis Iesu. 4. Qui ipse comminatus est: Psalm. 74. cum accipero tempus, ego iustitias iudicabo. 5. Vbi S. Bernardus ait: Quid faciet de iniusti iudicis, qui ipsas quoque iustitias iudicabit? Veniet, qui male iudicata re iudicabit, illicite iurata confutabit; qui faciet iudicium iniuriam patientibus.

Et id quam rhadamantæ ac rigide?

1. Ob rigorem.

Ezech. 7. Finis venit, venit finis, Ecce immittam furorem meum in te: & iudicabo te iuxta vias tuas: & ponam contra te omnes abominationes tuas: & non parceret oculus meus super te, & non miserebor: & scies, quia Ego Dominus percutiens. Emphaticus hic dicta singula. Ecce ira, rigor, exprobratio, misericordia, potentia, percutiens.

Heu! Dominus percutiens tum erit, qui ante pater & frater erat. Tum Psal. 91. cognoscetur Dominus iudicia faciens: quem ante peccator noluit agnoscere inuitantem ad sese.

3. Ob vindictam.

II. Age, confer aduentum hunc secun. Aduentum cum primo. 1. In primo venit Ecce Agnus Dei: ecce, & c. Ioan. 1. & Zach. 9. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. In secundo venit leoninum spirans. Amos 3. Leo rugiet, & quis non timebit? Nam Apoc. 5. Vicit Leo de tribu Iuda.

2. Item in primo venit Sap. 18. dum medium silentium tenerent omnia: iacebat in praesepio, in deserto, in cruce, in sepulcro. Quia Isa. 45. vere tu Deus absconditus. At in secundo manifeste veniet, in nubibus cum maiestate maiore; quam eum viderat in throno Isaia c. 9. Inque medio candelabrorum, Ioannes Apoc. 1. Aut Daniel c. 10.

Et cum eo omnis militia caelestis. Cuius quanta vis! 1. Expertus vnum ex ea est exercitus Assyriorum. 4. Reg. 19. caesis nocte vna 58000. hominum. 2. Sensit Aegyptus, Exod. 11. caesis primogenitis.

III. Qualia arma? 1. Abacuc. 3. In luce sagittarum tuarum in splendore fulgurantis hastae. 2. Deut. 32. Si acervo ut fulgur gladium meum.

Ecce maiestatem. 1. Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Aduocauit caelum de sursum, & terram discernere populum suum. Psal. 49. 2. Adeo etiam Psal. 49. Annuntiabunt caeli iustitiam eius: & videbunt omnes populi Gloriam eius.

5. Ob maiestatem.

Z z z z z

3. Ipse

3. Ipse de hac, Matth. 26. Dico vobis amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli.

PARS V.

De comitatu Iudicis.

6 Obcomi. **12. legiones Angelorum?** Nam, Malac. 3. Deus exercituum vocatur. Quinetiam, Sap. 5. armabit creaturam ad ultionem inimicorum: Angelos, sanctos, caelos, elementa, bruta, daemones. Ecce maiestatem, & manifestum aduentum.

Figura de irato.

I. Ezechiel. c. 1. vidit Cherubinum cum facie hominis, & leonis. Hic Iesus est: venit natus in facie hominis: at iudicaturus aderit in facie leonis: Ezech. 22. & Psal. 21. Sicut Leo rapiens & rugiens. Prou. 19. Sicut fremitus leonis, ita & Regis ira. 2. Ita Dauid, 1. Reg. 17. cultu pastoritio & armatura venit contra Goliathum: at dein iam Rex veniet contra stultum Nabal cum exercitu & ira. Ego, ait 1. Reg. 25. frustra seruavi omnia, quae huius erant in deserto. Simile Iesus exprobrabit in suo secundo aduentu impiis Nabalitis, inq. eos vindicabit. 3. Qualis & Moyses, Exod. 32. videns in monte idololatriam populi, iramq. mortemq. à Deo paratas, has deprecatus est: At cum descendit, propiusq. inspexit omnia, acrius concitatur, arma rapit, cedit, mactat. Ita Dominus, iam in montibus æternis commorans, merita suae Passionis pro nobis interponit: At ubi iudex aduenierit, Vae! Ps. 75. Tu terribilis es, & quis resistet tibi? Pie Iesu, cum iudex crederis esse venturus; Te ergo quaesumus tuis famulis subueni, quos pretioso sanguine redemisti.

Comites Iudicis.

II. Heu! quid tunc miser sum dicturus, cum vix iuste est securus; cum tot exercitus est contra me ducturus? 1. Angelos, Matt. 25. Veniet in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo. 2. Sanctos, Ps. 49. Congregate illi san-

ctos eius, qui ordinant testamentum eius. 3. Defunctos: S. Hieronymus: Surgite mortui, venite ad iudicium. 4. Creaturas, Psal. 49. Aduocabit caelum de sursum, & terram discernere populum suum.

Et is tantus cum tantis adueniens contra solum quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam? Iob 13. Quid attinet? Dum Angelos proturbares caelo, ostendisti potentiam: iuste: at non cum apparatu tanto, ut nunc: & nunc cum misellis hominibus res tibi est.

Sed & Cruce formidabilis erit, quam humilis ipse tulit. 1. Mat. 24. Tunc parebit signum filij hominis. 2. Tunc Apoc. 3. videbitur aurea clavis Dauid, ianitrix caeli. 3. Quae tametsi frustulatum nunc per orbem diuisa colatur: attamen qui sparsos corporum pulueres, collectos restaurabunt angeli, ij & Crucem hanc.

Quare ut Goliath gladius in Salomonis templo asseruabatur monimentum victoriae: Ut & manna in arca, signum beneficentiae diuinæ: Ita Crux vtriusq. testis Victoriae, & beneficentiae Christi apparebit.

At impiis horrida erit. 1. Qualis virga Aaron efflorescens in nocte, Passionis, fructum extulit: At iis iam in serpentem vertetur. 2. Qualis arbor in mundi medio plātata fructus vitae tulit piis: at mortem impiis. 3. Tunc misericordiae torrentes, per Aegyptum manare soliti, in sanguinem vertentur. Exod. 7. 4. Tunc virga vigilans, Ierem. 1. olla succensa fiet. 5. Tunc nubes discriminans Israelitas ab Aegyptiis, his horrori, istis erit solatio. Exod. 14. 6. Vae iis, qui Phil. 3. ambulant, quos flens dico, inimicos Crucis Christi. Hitunc dicent, quod fratres Iosephi, Genes. 42.

En sanguis eius requiritur.

PARS

PARS VI.

De voce horribili Iudicis.

Voxis
horribilis.

I. Am vero à Voce quam horribilis Iudex? Psal. 103. a voce tonitruus tui formidabunt. 2. Et vero, Iob. 26. quis poterit tonitruum magnitudinis eius intrinsece? 3. Vere, Psal. 49. Deus noster manifeste veniet, & non filebit. Siluit coram Pilato & Herode: at tunc, Iob. 37. in voce sua tonabit. 2. Reg. 22. Tonabit de celo Dominus, & Excelsus dabit vocem suam. Idcirco, 1. Reg. 2. Dominum formidabunt aduersarii eius: super ipsos in caelis tonabit. 4. Atqui tonitrua sunt tempestatum ac fulminum indicia. An non fulmen hoc? Matth. 25. Ite maledicti in ignem aeternum.

1. Ob diffi-
mulata
dus sceleris

II. Non filebit. 1. Peccasti diu? Ecce, Psal. 49. Hec fecisti, & tacui, Psal. 37. Factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. 2. At vero iam Psal. 49. arguam te, & statuam contra te. Et Isai. 42. Sicut parturiens loquar. 3. Time eum, qui modo dissimulat quasi dormiens: tunc enim excitabitur tanquam potens crapulatus à vino. Psal. 77.

Della figu-
ra.

4. Sicut Noe ex plantata ab se vinea inebriatus dormit: Gen. 9. & nudatus ridebatur. At euigilans maledicit impio. Ita Iesus amore ebrius Ecclesie, nudatus, risusque in cruce, Dissimulans peccata hominum, in iudicio, Pl. 77. excitatus est tanquam dormiens Dominus, & quasi potens crapulatus à vino: & percussit inimicos in postero: opprobrium sempiternum dedit illis.

1. Ob cla-
morem sce-
lerum.

Heu! scelerum clamore excitatus est. 1. Sic Genes. 4. Sanguis Abel clamans excitabat eum. 2. Sic Gen. 18. Sodomorum clamor ascendit ad eum multiplicatus: & ipse descendit in vindictam. 3. Plane sicut adamas vix diffingibilis, cum particula absilierit, coeperitque frangi: iam tum minutatim resoluitur. Ita Dei patiencia vix malleis vitiorum nostrorum cedit: at, v-

bi in iudicio semel ira dederit locum; totam effundet.

III. Ab ea exhorruit Iob. 14. Quis mihi? Ob risum horribiliter, ut in inferno pretegas me, donec latantia pertraseat furor tuus. 2. Et furor hic tantus iudicis erit, ut dicat Psal. 57. Latabitur iustus, Iesus, cum viderit vindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris. Hebræi legunt pedem suum. 3. Ita Ioab fecit trucidatis Abner, & Amasa, 3. Reg. 2. Effudit enim sanguinem eorum & posuit cruorem filij in baltheo suo, & in calceamento suo. 4. Tantum ab eo tunc ab erit misericordia: ut dicat Prou. 1. Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, aduenit.

1. Non erit is amplius, qui deprehensam in adulterio absoluit. Adulteras animas grandine saxorum obruet. 2. Non filebit, sed prorumpet dicens, Genes. 45. Ego dixi sum Ioseph, quem vos vendidistis in Aegypto.

Cetera me effari non est, meditari plura Ideoque, melicet de inexorabili Iudice. 1. Quem ut vituendi, dit, commota est terra, montes sicut cera fluxerunt. Pl. 96. Quid ergo fragili luto homine fiet? Atque 1. Petr. 4. Si iustus vix saluabitur, peccator ubi parebit? Et quis se absconderit à Sole isto, omnia rimaturo?

IV. Sol iudex est. 1. Quia ut sol ex orbem altero ad nostrum progressus, Ita I. E. S. V. S. è cælo in iudicium venturus lucem beatitatis afflabit iustis resurgentibus in gloriam: noctuis impiis luce ipsa erit intolerabilis. 2. Sol iste diem ac noctem determinabit, item nouam diem ac noctem producet, æternitatis scilicet. 3. Quia 1. Cor. 4. illuminabit abscondita tenebrarum, ac scelerum.

Quod si igitur Iacob, viso Esau occurrente cum turba equitum, trepidauit: quis non pauebit ad aduentum Iudicis? Ille iam nos, ut Saules vocat: Act. 9. Quid me persequeris? Respondeamus prompti: Domine, quid me vis facere? Ecce paratum cor meum Deus.

Zzzzz 2 CON.

CONCIO QVINTA.

De Iudicandis.

MOyses, Exod. 19. eduxit ex Aegypto 600000. Israelitarum in desertum Sinai: vbi Legem acciperent: quæ horribili cœlorum cum tonitru, & tubarum sonitu ferebatur. Iesus omnes homines è tumulis euocatos ducet in vallem Iosaphat: vbi sententiæ accipient generalem: quæ terribili cum procella feretur.

Nos circa ea

- I. De iudiciali gladio Christi.
- II. De comparitione omnium: ac separatione.
- III. De resurrectione omnium.
- IV. De disparitate resurgentium.
- V. De loco iudiciali.
- VI. An & paruuli non baptizati comparebunt?

P A R S I.

De iudiciali gladio Christi.

Iudicium Dei Sapientis & seueri. **P**rudenter, aut seuerius nullum legitur iudicium, illo Salomonis, 3. Reg. 3. è tribunali 12. leonibus fulto; quod de infante, inter matrem & meretricem controuerso, tulit: sc. cum non liqueret, esse disseccandum, & dimidiatum cuique dandum, Christi iudicium extremum isto prudentius erit ac seuerius. Quando sedens pro tribunali, stipatus cœlicibus, disceptabit militantem inter & triumphantem Ecclesiam, de prole beatitudinis. Tunc exeret gladium iustitiæ, & suum cuique distribuet.

Quia gladio gere-
tur.

De hoc gladio. 1. Psal. 7. Gladium suum vibrauit: arcum suum tetendit. 2. Ezech. 21. Egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab Austro vsque ad Aquilonem. 3. Iob. 19. Fugite ergo à facie gladij. Quoniam ultor iniquitatum gladius est. 4. Hunc horruit Psal. 143. & orat, De gladio maligno eripe me.

Apoc. 1. Visus homo, cuius ex ore an- In corpus
ceps exibat gladius. Hic est sententia Iu- & animâ.
dicis, transuerberatura animas & corpo-
ra. Atque vt maturet iudicium in impios,
orat Psal. 44. Accingere gladio tuo super foe-
mur tuum Potentissime. Væ iis qui fradentur
in manus gladij. Psal. 62.

In iudicio contra protoplastas, Genes. 3. constituit Deus Cherubinum cum romphæa flammæ ad introitum paradisi; qui arceret ingressuros. In hoc extremo Ipse geret gladium in valle Iosaphat: Et ancipitem; quod tum corpora, tum animæ sint damndæ; quodque tam mortui, quam viui iudicandi.

II. Aciem eius vnicam in viuis senti- In viuis
mus; quæ corpora tangit pœnis. Multos corpus firi-
sæpe perdidit, at nunquam omnes. 1. In gladiu.
diluuiio, Gen. 7. omnes præter octo. 2. In
Aegypto multos, Exod. 12. Sed tantum
primogenitos. 3. In Iericho. Ios. 6. omnes
domos, at Raab cum cognatione super-
stes relicta est. 4. In Sodoma omnes hau-
sit, at familia Loth seruata fuit. Gen. 19. In
extremo autè iudicio nemo excipietur.
Figure ita significant. 1. Deus iussit Iosui. 1. In iudicio
bello exscindere Amalecitas: Exodi 17. at etiam ani-
stirpis omnes exscindi noluit. Sed an- mam.
nis 400. post, stabilito Hebræorum re-
gno, Saul id præcepit. Percute Amalec: &
demolire vniuersa eius; omniaque interfice à
viro vsque ad mulierem, paruulum, & lacten-
tem. Sæpe hic Deus triumphat vicia hu-
mana: sed completo electorum nume-
ro, finem faciet vniuersæ carnis.

2. Saulis, diu persecutoris, laciniam præscidisse sat erat Dauidi, 1. Reg. 24. cum occidere quiuisset. Demum tamen Saul, non remittens à persecutione insontis, perit in montibus Gelboe cum filiis inglorius. Ita Deus, dum eum hic impij persequuntur peccatis, eos quasi fugit: ac licet perdere posset; sat tamen est aliqua tribulatione hos castigasse. At pertinaces
refer-

reſeruat in montes Gelboe, ad vallem Iofaphat, ibi à Philiftæis orci maſtandos. Hoc memorare, & in æternum non peccabis.

PARS II.

De Congregatione omnium ad Iudicium:
ac Separatione.

Omnes co-
gregabun-
tur.

I. Omnes ad Iudicium congregabimur omnes omnium ſæculorum, nationum, ætatum, ſtatum, conditionum, Legum naturæ, Moſaicæ, Gratiæ, Ethnicæ, Hæreticæ, Matth. 25. Congregabuntur ad eum omnes gentes. Magnus hic iudicii diſtriſtus! 2. Omnes 2. Cor. 5. nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti: Vt recipiat vnusquisque, prout geſit in corpore ſuo, ſiue bonum, ſiue malum.

Omnia
manifeſta-
buntur.

3. Tuba mirum ſpargens ſonum, Per ſepulchra regionum, Coget omnes ante thronum.

Terribilis tuba: Terribilius hoc Manifeſtari peccata, & ſecreta cordium. 1. Non hic folia erunt fici, Gen. 3. ad pudendum velationem: Non erunt cameli ad idola Laban aſportanda: Gen. 31. Tunc per parietem templi corporis Deus Ezechiel c. 3. oftendet omnes abominationes intus latentes.

Omnes in-
duantur.

1. Tunc ibi Patriarchæ: hic Apoſtoli: iſtæ Martyres, &c. conſiſtent, & Angeli in ſuis choris: Et Iob. 25. Non eſt numerus militum eius: Dan. 7. Millia millium miniſtrabunt ei, & decies centena millia aſſiſtent ei. 2. Tunc erit exitus ille de Aegypto, Exod. 14. corporum de terra, vt vel rubrum Iudicii mare tranent: aut mari rubro merſi obruantur.

Parabola
implebun-
tur.

II. Tunc parabola euangelicæ implebuntur. 1. De X. Virginibus, Matth. 25. quæ corporum lampades reſument, cum oleo bonorum operum: ſicque ſponſo procedent obuiam. At fatuis ianua promerendi tunc clauſa erit: & inutilis penitentia vitæ peractæ. Prudentes vero intrabunt ad nuptias. 2. Tunc Matth. 13.

ager ſeminis boni, & zizania falcem patietur. Hanc meſſores colligabunt ad ignem; iſtud in horreum cæleſte condent. 3. Tunc Matth. 25. Pater familias, qui in regionem longinquam abiens, dedit ſeruis talenta Crucis, mortisque ſuæ, & gratiarum, vt in iis negotientur, reuertetur: rationem & lucrum exiget, his dicet: *Euge ſerue bone & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multatē conſtituam: Intra. Iſtis Eiciſte in tenebras exteriores, ibi erit ſletus & ſtridor dentium.* 4. Tunc Matth. 25. Paſtor bonus oves ab hædis ſequeſtrabit: iſtis in ouile dextere, his in hædile ſiniſtræ miſſis. Hæ parabola.

III. Accipe nunc Figuras. 1. Moyſes, Itemque Deut. 27. Iſraelitas diſtincturus, ſex tribus Figura.

ex honeſtis matronis Lia & Rachaele natas, conſtituit in monte Garizim, benedictioni accipiendæ: ſex alias in monte Hebal maledicendas: vtpote natas ex ancillis & libertinis. Ita Chriſtus ad montem Oliueti in valle hinc ſtatuet ſex tribus, Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, Confeſſores; omnes benenatas: Quis dicet: *Venite benediſti Patris mei.* Illinc ſtatuet ſex alias, Diabolos, Ethnicos, Hæreticos, Iudæos, Chriſtianos impios & Infantes non baptizatos. Quis dicet: *Ite malediſti, &c.*

2. Ioſue 8. Cum Leuitæ cuperent populum benedicere, aut maledicere, Arca ſtatuta eſt mediâ; populus vtrinq; partitus. Poſthæc legebantur omnia verba benedictionis, & maledictionis, & cuncta, quæ ſcripta fuerunt in Legis Volumine, Arca eſt Ieſus: Angeli, Leuitæ, Lex, liber vitæ, & mortis, &c. 3. In principio, Gen. 1. diuiſit Deus lucem à tenebris. Quo ait Auguſt. intelligi Angelorum bonorum à malis diuiſionem. At ſimiliter in Iudicio filii lucis, Ioan. 12. à tenebriſtibus diuidentur.

4. Nabuchodonofor, Dan. 4. in excidio

Zzzzz 3 dio

dio Solymæ adolefcentes forma, ingenio, moribusque præstantes elegit, qui coram ipso, absque nauo, essent à mensa, à poculis, à cubiculo: reliquos iussit nexos abripi in captiuitatem ac venundari. Ita Iesus in iudicio.

P A R S III.

De resurrectione omnium.

Resurgent corpora.

I. Ergone reparabuntur corpora, varie perditæ? Et vero è puluere facilius colliget Deus illa, quam è nihilo creabit. Sed 1. Psal. 33. *Custodit Dominus omnia ossa eorum: vnum ex his non conteretur.* 2. Id Ezechiel. c. 37. ostendit in agro Deus. *Putæne viuunt ossa ista? Ecce, accesserunt ossa ad ossa: vnumquodque adiuncturam suam. Et vidi, & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt: & extenta est cutis in eis de super: & ingressus est in ea spiritus, & vixerunt. steteruntque super pedes suos, exercitus grandis nimis valde.* 3. Plane, vt Ionas 8. è ventre ceti. sic nos è terra red demur.

Integra.

II. Tres pueri, Dan. 3. illæsi ex camino, imo viuaciores inde exierunt, quam intrarint. Non vermes, non aues, non ignis, &c. effecerint, quo minus integri resurgamus. 2. Moyses virga petram Sinaiticam percussit, Exod. 17. & conuertit petram in stagna, & rupem in fontes aquarum: Psalm. 113. Deus autem potentia sua percutiet terram, mare, &c. & dabunt mortuos suos; Et rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Saluatorem meum, Iob 19.

Omnium.

III. Congregabuntur ante eum omnes: non aliqui. Isa. 13. *Visitabo super orbis mala: non ait, aliquorum: & contra impios iniquitatem eorum.* Iudæi legunt, super habitatorum orbis mala. Etiamne Regum, Imperatorum? &c. Alexandri, Cæsaris, &c. Martyrum, Virginum? &c.

At quantum proborum inter ac reproborum corpora discrimen est? Ergo

1. Cor. 15. *Canentetuba mortui resurgent in corrupti.*

Figuris id liquebit. 1. Esther. cap. 8. te- *Gloriosa.* nuicer apud Mardocheum educata: (*Anima si in corpore eam aggrauante:*) ad Affueri connubium assumpta, Dei gratiam indepta: non ingrata nutritio; suæ eum felicitatis participem reddit. Nam mortieripuit: ad quam Aman eum cum Iudæis omnibus addixerat; regifice vestiuit, (*donis glorificationis:*) & secundum à Rege fecit, (*Des*) 2. Dauid, 1. Reg. 17. pascens oues vilibus indutus erat; restante illi Goliato expugnando. At hoc cæso, in urbem ex agro transmigrat, regie vestitus, gener fit Regis. Sic corpus mortale induet immortale; cum mundum, carnemque expugnarit, Tunc cantabit Psal. 29. *Concidiasti sacum meum; & circumdediti me latitua.*

P A R S IV.

De disparitate resurgentium.

I. Omnes resurgemus: sed non vno cultu: hi nitido; tetro illi. 1. Quales gemini Rebecca; Iacob læuis, & pilosus Esau. Gen. 25. Ita eadem è terra exhibit fratres omnes; sed gemini; Iacobitæ, & Esauitæ. Non sic impij. Psal. 1. *non sic: neq; peccatores in consilio iustorum.* 2. Eadem fornace egrediuntur prunæ; & carbones atri. Sic corpora ex iudicio Dei: Iustorum quidem tanquam scintilla in arundinero discurrent. Sap. 3. *At reproborum, Sicut carbones ad prunas.* Prou. 26. 3. Clarius idem Thren. 4. *Denigrata est sicut carbones facies eorum, & non sunt cogniti in p'ateis: adhaesit cutis eorum ossibus, aruit, & facta est quasi lignum.* 4. Pharaon vno in prato vidit boves 7. torofos: & totidem macros. Gen. 41. Pratum bouum vallis erit Iosaphat, in qua conuenient ab gratia pingues, & macri.

II. Eia, accede anima: corpus ama, & intratum, iam tale: O quale præ illo?

1. Veni,

1. Veni, ait Methodius: vna patiens, vnaque gloriam suscipiens cum collega corpore. 2. O gaudium quale inter Angelos hominibus? Quæ voces exultantium? Quæ Dei vocantis, Venite benedicti? &c. 3. Ioseph. Gen. 41. ex biennali carcere ad tantam egressus gloriam, quo gaudio tacite cor ei subiliterit? Quo corpora, è tumultis educta ad tantam gloriam? Venite, possidete paratum vobis regnum.

E contra, heu, quis cruciatus reproborum? Quæ maledicta animarum in corpora; & vicissim? Incipient dicere montibus, &c. Luc. 23. At Psal. 57. Letabitur iustus, cum viderit vindictam. Iam ei dulce, fuisse passum et iuri, pauperiem, cilicia, &c. Hoc attendit Iob, 14. cum dixit: Cunctis diebus, quibus nunc milito: expecto, donec veniat immutatio mea. Tunc qui sericati, &c. prius, erunt damnati: &c. contra: Mea, inquis? Dic nostra. Nam erit tunc vniuersalis descriptio orbis, non ab Augusto; sed Deo.

P A R S V.

De loco Iudiciali.

I. Quid vis locus iudicij? 1. Iosaphat, 3. Congregabo omnes gentes; & deducam eas in vallem Iosaphat; & disceptabo cum eis ibi. 2. Angeli videntur Apostolis quoque locum illum designasse. Act. 1. Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum sic veniet, quem admodum vidistis eum euntem in cælum. Atqui constat, quod è monte Oliueti ascendit cælos; cui vicina Iosaphat. 3. S. Thom. 4. Sent. dist. 49. q. 1. ar. 4. putat id aperte colligi posse ex dictis Act. 1. Deinde ex Psal. 73. Deus Rex noster operatus est salutem in medio terre, id est, in medio telluris orbis, ait Iosaphat. 3. c. 3. Hier. Cyr. &c.

II. Ratio fauet: Quia vbi salutem misericordiae est operatus; probabile fit, quod ibidem & iudicium velit peragere iustitiae. 2. Quia emitter Angelos qui congregabunt electos à 4. ventis: ergo in medium ab extremitatibus. 3. Vbi Iesus ignominiam tulit; par est ibidem & gloriam ferat. Ibi iudicet: vbi iudicatus est. 4. Conuenit Regem in metropoli de summa rerum decernere: at Solyma est orbis metropolis; vnde eiectus est, vtillic restituitur. 5. Valet locus Domino ad exprobandum ingratis beneficia à se præstita in Bethlehem, Bethania, Ierusalem, Caluaria, &c.

Manlius Romam in Saxo Tarpeio contra Senones olim defensam seruauit, ait Plut. in vita Camilli. Post à Romanis damnatus cum educitur, visa rupe Tarpeia, ait: Ecce rupes illa vos arguet, testis seruata ibi à me Romæ. Confusi virum absoluerunt. Plus è locis sanctis Christi confundentur iniusti.

P A R S VI.

An & paruuli non baptizati comparebunt?

I. Quid conuenient ad iudicium? Rich. de S. Vict. ex 4. Sent. distincti. 17. Quatuor sunt genera hominum: iudicati, & damnati. Iudicandi & damnandi: iudicati & saluati: iudicandi & saluandi.

Paruulis autem non baptizatis quid fiet? Duplex opinio. Prima: Eos ab fore ab iudicio. 1. Quia aderunt tantum Agni, & hæc di: At neutri sunt paruuli. Nec cum Agni statui possunt, ob peccatum originale: Nec cum hæc di: quia peccato carent actuali; ac proinde poena sensus. 2. Duplex sententia Iudicis erit: At neutra paruulis conuenit. Quia opera ea nec præstare potuerunt cum Agni; nec omittere cum hæc di: Neque plures sunt, quam duæ sententiæ. Ergo huic non intererunt iudicio. 3. Dan. 12. Multi de his, qui dormiunt, euigilabunt: alii in vitam æternam; alii in opprobrium. Si multi: ergo videtur, quod non omnes: Ergo aliqui nec ad

vitam, nec ad opprobriū. In quibus quos numeres, nisi paruulos? 4. Iudicium erit de saluandis ad cœlum, & damnandis ad infernum. At neutrum in locum venient paruuli: ergo.

II. Secunda sententia certior est. Resurgent, & iudicabuntur. 1. Apoc. 20. *Vidi mortuos, magnos, & pusillos, stantes in conspectu throni.* 2. Et *Congregabuntur ad eum Omnes.* 3. Sic D. Thom. Ratio eius. 1. Omnibus debetur merces aut boni, aut mali. Sed paruulis inest malum Adæ nondum persolutum totum: ergo. 2. Gratia Iesu infinitis partibus est maior, & efficacior peccato Adæ, *Roman.* 5. At per peccatum mors, per Iesum autem resurrectio æque ad omnes pertransit: ergo & paruuli resurgent.

O quis tunc erit cruciatus abortu procurantium, aut negligentium baptismū parētum? 1. Graue erat Ezechie Regi audire, filios in Babylonem abducendos captiuos. *Isai.* 39. 2. Neq; tunc dicendi est locus cum Iob 10. *Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum.* 3. Nec cum Dauide in sacco & cinere, & ieiunio orandi tempus est super: vt precandi erat illi tempus pro filio Bersabeæ.

CONCIO SEXTA.

De examine Iudicij.

Pater familias, *Matt.* 25. peregre proficiscens sua in seruos distribuit, lucro faciundo: reuersus singulos ad rationes vocauit, & quemque pro merito mactauit. Ita Dominus hinc ascendens, dedit dona hominibus, de quibus rationem repetet venturus ad iudicium.

Circa quæ nos

- I. De memoria præteritorum & futurorum vsurpanda.
- II. De personis iudicij.
- III. De horrendo rigore iudicij.
- IV. De libris aperiendis.

V. De examine iudicij.

VI. De nudandis peccatis.

PARS I.

De præteritorum, futurorumque memoria vsurpanda.

I. Pythagoras præcipiebat, habendam temporis rationem matutini, quo frequentius prospicias quid per diem agas: & vespertini, quo respicias ad dicta, factaque diei. *Seneca lib. 3. de ira. c. 36. Animus quotidie ad rationem reddendam vocandus est. Faciebat hoc Sextius, vt consummato die, cum se ad nocturnam quietem recepiisset, interrogaret animum suum.*

Nos vero etiam mortis recordemur in ea nostri interrogatione. 1. Ita se exercebat David *Ps.* 142. *Memor ero dierum antiquorum.* 2. *Ps.* 76. *Cogitavi dies antiquos, & annos æternos in mente habui.* 3. Ita Ezechias. *Isa.* 38. *Recogitabo tibi omnes annos meos in a-matitudine anime mee.*

1. Huius memoriæ defectum culpauit Moyses in Israelitis, *Deut.* 32. *Gens absque consilio est, & sine prudentia, vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* 2. Ianum finxere Poetæ bifrontem: talis sit Christianus respiciens & prospiciens. 3. Visa sunt Ezechiel c. 1. animalia pedata, alataque instar fulguris ire, ac redire. Ita piorum sint animi ad superna meditando volatiles, ac virtutes expediti, ad præteritorum, futurorumque memoriam frequentes. In scala Iacob, *Gen.* 28. Angeli hi ascendebant, illi descendebant: nullus quiescebat; vt notat S. Bern. *Scala* 60. vel 70. graduum est vita: per hanc itur ac reditur acta recordando. Animalia, *Leu.* 11. non ruminantia censebantur immunda: tales futurorum, præteritorumque raro memores.

Non talis sponsa, ideo Sponsus eam laudat, amatque ardentius. *Cant.* 7. *Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dile-*
Ctomeo

cto meo ad potandum, labiis & dentibus illius
ad ruminandum.

*Deus exi-
get ratione* Quinon defuerit Deo, Deus illi non
deerit. Dicit, Luc. 16. Redderationem villi-
cationis tue. iam enim amplius non poteris vil-
licare. Efficax hoc aduersus peccata est,
Sapientis iudicio: Eccl. 7. Memorare nouis-
sima.

PARS II.

De personis iudicij.

*Tres iudi-
cium con-
stituantur.* Tres ad actum iudicij constituenda
sunt necessarij: ff. de verbor. obligat. Iu-
dex, Actor, Reus. Reus si factum neget;
teste opus est. Decret. distinct. 4. c. 1. Istorum
nil deerit in iudicio extremo. Iesus Iu-
dex, Dæmon accusator, Reus homo:
Rom. 2. Testimonium reddente illis conscien-
tia ipsorum. Immo Sap. 5. omnis creatura ar-
mabitur contra in senatos.

I. Iudex. Iudex inquiet, Redderationem villiatio-
nis tue: De quatuor villis: Mundi, cum re-
bus creatis: Corporis, cum sensibus suis:
Animæ, cum donis ac gratiis: Crucis, cū
S. Sacramentis, Redderationem Episco-
pe de ouibus, de Diuinis accuratis: Rex
de iustitia, Consiliariis, iudicibus, subdi-
tis, &c. Nobilis, de bonis naturæ, fortu-
næ, gratiæ, &c. Doctor, de studiis, doctri-
na, &c. Religiose, Concionator, ciuis,
mulier, &c.

*Accusa-
tur. Vt
Satan.* Interim hinc vociferabuntur dæmo-
nes, Psal. 9. Conuertantur peccatores in infer-
num. Iudica illos Deus, Psal. 45. Descendant in
infernum viuentes Psal. 93. Reddertributio-
nem superbis, Psal. 30. Erubescant impij: dedu-
cantur in infernum: muta fiant labia dolosa.

*1. Creatu-
ra.* At illinc, Iob. 20. reuelabunt cæli iniqui-
tatem eius. Clamabunt bruta, & saxa: Psal.
45. Fulgura, Domine, coruscationem tuam,
in ingratum peccatorem. Noluit enim in-
telligere, vt bene ageret. Astitit omni via non bo-
næ, & inquinatæ sunt viæ illius in omni tempo-
re: Iob. 21. Duxit in bonis dies suos.

Intus conscientia exprobrabit, sapius
se monuisse, Psal. 74. Nolite inique agere: &
delinquentibus, nolite exaltare cornu. Ergo
Iudex te nunc audiat: me qui spreuit.

Angeli: Vindica nostories prenos, Iu- 4. Angeli.
dex: suggestimus libidinosis, Psal. 31. Noli-
te fieri sicut equus, & mulus, quibus non est in-
tellectus. Auaris, Psal. 61. Rapinas nolite concu-
piscere. Superbis, Psal. 61. Nolite extollere in al-
tum cornu vestrum. Diuitibus, Psal. 81. Diuitia
si affluant, nolite cor apponere. Peruicacibus,
Psal. 64. Hodie si vocem eius audieritis, nolite ob-
durare corda vestra. At operam lusimus: sur-
dis ista. Ideo quia Psal. 108. noluerunt bene-
dictionem, elongabitur ab eis. Ad talia quis
non trepidet?

Quæ vero Deus? Psal. 94. Arguam te, &
statuam contra faciem tuam.

PARS III.

De horrendo rigore iudicij.

I. Væ! Contra vnum tot, ac tanti tanta? *Horrendum
iudicium.*
1. Adam Gen. 3. vnus reus, horruit,
fugit, ramisque se obnubit. Tu quo ibis?
2. Psal. 138. Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie
tua fugiam? Si ascendero in cælum: tu illices. Si
descendero in infernum, ades. Si sumsero pen-
nas meas diluculo, & habitauero in extremis
maris, etenim illuc manus tua deducet me, &
tenebit me dextera tua.

Bern. serm. 27. O lacrymæ ubi estis? fontes
fluite super faciem meam. Deus meus quid faci-
am, cum venerit iudicium tuum? quid dicam
peccatrix anima? Væ dici in quo peccasti! Vti-
nam non luxisset sol, super me, &c. 2. Dauid,
Psal. 37. Non est sanitas in carne mea, non est pax
osibus meis à facie peccatorum meorum.

II. Nec de nihilo metuit examen. E- *Quia riri
rit enim de interiori quoque cogitatu, diffimulit*
1. Sopho. 1. Scrutabor Ierusalem in lucernis,
distincte singula, minutaque. Bern. Quid
in Babylone tutum, si in Ierusalem manet scru-
tinium? 2. Ecce, vidit Zacharias c. 4. ocu-
los septem super vno lapide fixos: & au-

Aaaaaa diir:

diit: Septem isti oculi sunt Domini, qui discernunt super vniuersam terram. 3. Psal. 129. O si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?

4. Effrons ille sine nuptiali, interrogatus, Amice, quomodo huc intrasti? obmutuit: Quid nudus respondebit, ac corpore lacero? 5. O iudicium, in quo nihil remanebit indiscussum! Nam Psal. 89. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: seculum nostrum in illuminatione vultus tui: in ira tua defecimus.

6. Iob. 14. Omnes gressus meos dinumerasti corporis, ac animi quoque motus & instinctus. Vt S. Gregorius exponit.

PARS IV.

De libris aperiendis.

Libri memoria, Dei aperi: indi.

I. **M** Iri si d aperi Scriptura tropis, Libri, throni, &c. 1. Psal. 138. In libro tuo omnes scribentur. 2. Vnde Ecclesia: Liber scriptus proferetur, in quo totum continetur, vnde mundus iudicetur. 3. Apocal. 20. Libri aperti sunt: & alius liber apertus est: & iudicabuntur mortui ex his, quæ scripta sunt in libris. 4. Dan. 7. Iudicium sedit & libri aperti sunt. Augustinus negat, materiales hic libros intelligi: sed memoriam recte; scelerateque factorum: quæ in Deo præsens viuunt, viuuntque ex eo in singulis.

Vt igitur Iesus ad accusatam aduleteram, Ioan. 8. tacuit, digitoq; in terra scripsit: ita Deus nunc ad peccata fileat: memoria tamen inscribit. Similiter & recte facta. Iob. 19. Quis mihi tribuat, vt scribantur sermones mei? &c. Iob. 31. vt desiderium meum audiat omnipotens, & librum scribat ipse, qui indicat?

Vel conscientia.

II. Potest etiam cuiusque conscientia liber is dici: ex quo inspecto sententiam iudex pronuntiabit pro merito. 1. Sicut, Esth. 6. Assuerus dum noctem ducens in somnem annales euoluit, reperit bene merito Mardochæo necdum esse retri-

butum, aliisque coniuratoribus, quos ille prodiderat Seruator Regis: continuoque vtrosque remuneratus est; hos morte, illum honore; Ita Iesus quasi in cælo nō possit quiescere amplius, euoluet libros de vitis hominum, adque iudicium descendet, vt reddat vnicuique prout gessit. Sic Theodoretus in hoc Dan. 7. libri aperti sunt. id est, ait memoria.

2. Ambrosius in Psal. 1. Quid libri aperti sunt, nisi conscientia, non atramento scripti, sed vestigiis delictorum, flagitiorum inquinamento? 3. Aug. tamen 20. Ciu. c. 14. putat esse Sanctos, in quibus reprobi omnia sua & commissa, velut in contrario, contuebuntur.

PARS V.

De examine iudicis.

I. **A** Thic Deus cum hominibus disputationem ingreditur. Quo successu? Dicit Iob. 9. Vere scio, quod ita sit & quod non iustificetur homo compositus Deo, si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere vnum pro mille. Et mox: Si repente interroget, quis respondebit ei? Nemo. Nam Matth. 23. Ipse est Magister noster, qui in cælis est. Et Ioan. 3. Qui à Deo venit magister: Atqui Matth. 10. non est discipulus super Magistrum. Proin nec illi respondere possumus.

Discipuli sumus: nam ad mundi academiam missi sumus vt in virtutum studio proficiamus. Ioan. 15. Ego posui vos, vt eatis, & fructum afferatis. Ps. 118. Vt discam iustificationes tuas. In ea academia variae sunt classes, Eph. 4. Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, in opus ministerij, in adificationem corporis Christi. In classe prima Religiosorum, docetur contemptus mundi, & Consilia Euang. in secunda Sacerdotum, cælibatus, Dei cultus. In tertia mundanorum, docentur rudimenta Christiana.

II. Ha-

Magister
Ipsus.
Eius classes
vel.

II. Harum Scholarum Rector est Christus. 1. Cuius illa prælectio: Matt. 11. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. &c. 9. Discite quid est, misericordiam volo. 2. Tota die laborat clamans Magister: sub vesperum exigit lectionem. Ita Dominus monet, Ioan. 13. Exemplum dedi vobis: minatur, Luc. 13. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur. 3. Et nisi poenitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Sub vesperum vocabit singulos, & examinabit. 1. Religiosum: Docuite Consilia: & humilitatem, ipse factus obediens vsque ad mortem. Quid in hisce profecisti? 2. Sacerdotem: sponse mi, peculium meum: docuite castitatem, Dei cultum, pauperibus subuenire: habentes alimenta, & quibus tegimur hic contenti simus? Fecistis hæc? 3. Ad mundanum: docuite facere amicos de mammona: dedi talenta ad negotiandum: ubi tempus, locum, &c.

Pater sum
in filiis
videntem
computantur.

III. Pater est noster: Luc. 6. Vt sitis filij Patris vestri. Atqui Pater, cum filium mittit ad scholas, sumtus annotat, ut confecto studiorum cursu sciat, num pretium fecerit operæ. Ita Iesus denique datum suum cum accepto componet nos examinaturus. Dat autem cuique necessaria. Matth. 6. Nolite solliciti esse, dicentes: quid manducabimus, aut bibemus, aut quo operiemur? Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis? Interim data annotat. Demum vocatis inquit: Quanto me stetitis: Vos condidi: enutriui: redemi, dedi sanguinem filij, &c. quæro nunc acceptum.

De male
propter
pudorem
requirit.

Ita per Nathan ad Dauidem, 2. Reg. 12. Ego vixi te in Regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, & dedi tibi domum Domini tui: quare ergo contempsisti verbum Domini tui? Talia cum & tibi, quid dices?

1. Pl. 106. Omnis iniquitas oppilabit os suum. 2. Iob. qui dicere poterat, cap. 27. Non reprehendit me cor in omni vita mea: ista mentrepidat & ait: Quid faciam cum venerit ad

iudicandum Deus? Et cum interrogauerit, quid respondebo illi? 3. Paulus 1. Cor. 4. Nil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum, qui autem iudicat me Dominus est.

PARS VI.

De nudandis peccatis.

I. Domino omnia patent: & cunctis Iudexrens. ipse patefaciet. 1. Psal. 138. Quia tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur. 2. Atomorum plena omnia; nec tamen videntur; nisi in radio solari. Ita, ait Augustinus l. 20. Ciuit. fiet virtute diuina, ut cuique opera sua, vel bona, vel mala, mentis intuitu mira celeritate cernantur. Nā Deus, 1. Cor. 4. illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.

1. Tunc Ioseph, i. Iesus, interpretabitur Figura. somnia vana Pharaonum mundi. Genes. 40. 2. Tunc Daniel, cap. 4. occultas visiones & cogitationes superbiorum Nabuchodonosorum exponet. 3. Tunc dicet: quod Nathan Dauidi. 2. Reg. 12. Tu fecisti in abscondito: ego autem faciam hæc in conspectu solis, & coram omni Israel.

4. Ioseph, quod peccatum fratres celauerant 20. iplis annis, id demum reuelat: Gen. 45. Ego sum Ioseph frater vester, quem vendidisti in Aegyptum. Ita Iesus dicet, Ego sum, quem vos crucifixistis peccatis vestris, &c.

1. Verbo, Matth. 10. Nihil opertum quod Testimonis non reuelabitur: & occultum, quod non sciatur. 2. Sciatur, quid Mathusalem annis 969. Enos annis 950, Adam annis 930. &c. egerint. Quid Cain, Absolon, Ioab, &c. 3. Agite, peccate iam, celare, excusare; Nahum 3. Reuelabo pudenda tua in faciem tuam, & ostendam gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam.

4. Brumali tempore nix obregit omnia, ut lutum à gemma nequeat internotari. Sol vernus reteggit omnia. Ita; sub vi-

Aaaaaa 2 te

ta bruma multa latent; quæ ad solem iustitiæ aperientur. 5. Vt Isaac, Gen. 27. præ senili caligatione inter filios discernere non valebat; ita senescens iam ac cæcuiens mundus probos à reprobis distinguere nescit. Sciet Iudex dicens his; *Venite; istis, Ite maledicti.*

*Nudatio
permagna
est poena.*

II. Solent crumenis secæ nudari capti ac inspicere, num cauterio notati sint. Si fuerint, in furcam aguntur. Est in primo furto cunctis inusta nota; væ si rursus in manus Iudicis lapsi nudemur. Augustinus I. Medit. cap. 4. *Ecce coram tot millibus populorum nudabuntur omnes cogitationes meae: & agminibus Angelorum patebunt scelera mea.*

Refert Plut. lib. de insign. mul. solitas mulieres Messenias se ipsas demum occidere; quod laudis ducerent; nec abstergeri quibant, nisi edicto hoc; tales nudas fore propalam raptandas. Valuit hoc ad cohibendas a nece sui. Et peccatorum futura nudatio minus apud nos valebit?

Achitophel, autor Absolomo, vt in Patrem conspiraret, cum detectam sentisset coniurationem suam, vim sibi laqueo intulit. Ita & Iudas. Tanta vis est sceleris reuelati! Et vero quoties coniuratio in Deum, & proditio à nobis fit per vitam?

Merito Beati, quorum testata sunt peccata. Psal. 31. Quid quod beatorum quoque peccata sint reuelanda? Vt communis Patrum est sententia, etsi vnus neget Magister sententiarum, Ast ad laudem pœnitentiæ. Quare memorare nouissima huius infamiæ, rigidique iudicii, & non peccabis. Sin; olim tibi subfannabunt demones; Psal. 55. *Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum. Senties, & sero dices, Ps. 11. Omnes qui viderunt, deriserunt me* Attu

*ô Domine, remitte mihi, vt refrigerer,
priusquam abeam, & amplius non ero.*

CONCIO SEPTIMA.

De sententia Iudicis.

V^Isus Eques. Apoc. 19. noster est Iudex. Nam 1. *Equus albus*, Christi humanitas est, nino candore corusca cœlis exitura. 2. *Eques*, Iesus est; promissis fidus, verax verbis, idem Iudex, sententiam ferendo, exequendo, bellator. 3. *Virga eius ferrea* rigor est iustitiæ. 4. *Oculi flammei* furor emindicant. 5. *Diademata eius*, mercedem, quam passionis sue iustis acquisiuit. 6. *Vestis purpurea eius* passio est quæ vindictam tunc reposcet. 7. *Agmina solata* in equis candidis, Cœlites sunt Christi comites ad iudicium. 8. *Gladius bis acutus* sententiam indicat terribilissimam.

Super qua nos

I. De horrida voce Sententiæ.

II. De sententia iustorum.

III. De reproborum sententiæ.

P A R S I.

De horrida Voce Sententiæ.

I. A^Ngelus iudicii nuncius, cœlo descendens, Apoc. 10. erat huiusmodi. *Iudicis descriptio.*
1. *Oculi instar erant solis*, q. omnia penite penetraturi, & abdita illuminaturi. Est enim Psal. 7. *Scrutans corda, & renes Deus* Iudex. 2. *Pedes, vt columnæ igneæ*, hic terræ, ille mari insistent; Nam Iudicis bases sunt Potentia, & Iustitia; Quibus Ezech. 16. *turbabuntur insula in mari: & Luc. 21. erunt terremotus magni per loca.* 3. *Volumen in manu est præteritorum memoria.* Clamor eius est iræ index: Ose. 11. *Quasi leo rugiet.* 4. *Vestis eius è nube*, quia, vt diluviale iudicium fuit vniuersale, sic & hoc; quodque in hoc nube tribulationum effundenda, nō stillatim, vt in diluvio: sed Deu. 32. *Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis.*

5. *Iris.*

5. *Iris* caput ambiens, ira fœderis que rupti index est. Nam *Gen. 9.* sub pedibus sibi Deus eam in oculis posuit signum pacis: at in iudicio ab oculis remouit supra caput. *Apoc. 10.* & iurauit, quia non erit amplius tempus gratie.

Iam gratia
est locum, nō
tunc.

Enunci. *Cor. 7.* Tempus breue est. *2. Cor. 6.* Ecce nunc tempus acceptabile. *Gal. 6.* Ergo dum tempus habemus, operemur bonum. 1. Est quidem nunc iratus peccatis Deus: sed *Abac. 3.* Cum iratus fueris misericordie recordaberis. 2. Sicut in medio diluuii ramus oliuæ virens diuinitus extitit conseruatus; quem columba reperiret, ductu item diuino: Ita misericordia in medijs iris Dei nobis adhuc viret, sed ab columbinis reperiunda. Nam Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur. At in iudicio, *Pl. 76.* continebit in ira misericordias suas. Et *Iacob. 2.* Iudicium sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam.

Vox iudicis
iustificat.

II. De hoc *Iuditha c. 16.* Non est, qui resistat voci tue: montes à fundamentis mouebuntur cum aquis: petra sicut cera liquecet ante faciem Domini. Quid ergo te fiet, quia-rundo es?

Vox sententiæ erit intolerabilis. 1. Nā illa, vt de captiuit. *Babylonica* dicitur, *Soph. 1.* Vox dei Domini amara. *2. Psalm. 90.* Verbum asperum. Liberauit me de laqueo venantium, & à verbo aspero. Et Quid asperius isto? Ite maledicti. 3. Terribilius dicitur *Pl. 76.* Vox tonitru tui in rota. Et *Pl. 103.* A voce tonitru tui formidabunt.

Exempla.

1. *Adam. Gen. 3.* Vocem tuam audiui in paradiso & timui. 2. *Iob, et* si aduersus aspera omnia rupes esset, tamen, *c. 35.* super hoc expauit cor meum, & emolitum est de loco suo, audiet auditionem in terrore vocis. & sonum de ore eius procedentem post eum rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis sue, tonabit Deus in voce sua mirabiliter. 3. Vox ea sic terrebat *Dauidem*, vt dicat: *Pl. 101.* Cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum

cum fletu miscebam à facie iræ indignationis tue. 4. *Israelita, Exod. 19.* nequibant voces ac tonitrua ferre angeli, dantis legem *Moyfi:* Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. Quanto minus Iudicis ira? 5. *Iob. 28.* Cum vix paruam stillam sermoni eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri? Cum vel à facie Domini fugiet omnis terra, & montes collique escient: ad Omnipotentiam autem vocale tonitruum si accesserint & fracti col-labascensque orbis fragores, rerum etiam creaturarum omnium horribili clamores, in vnum versi peccatorem: ac intus furor quoque seuerit conscientiam; quis, vbi subsistere quibit? Quare memorare nouissimam tuam, &c.

PARS II.

De sententia iustorum.

I. **F**Acta gentium congregatione, & separatione, ad positos à dextris Iudex placide inquit: Venite benedicti Pat mei poscidete paratum vobis regnum ab origine mundi. Iustis prius dabitur sententia. Causa prima. Vt hoc agrius sit reprobis. 1. *Plal. 111.* Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet & tabesceat. 2. Liqueat in Epulone, *Luc. 16.* cui tanto erat cruciabilis, quod videret *Lazarum*. 3. Ita *Assuerus, Esth. 6. 7. 8.* prius *Mardocheum* honoribus voluit affectum, quam enectum *Amanum*.

Iustis prius
sententia
dabitur.

Alter a causa. Vt omnes cernant, quod, vt de *Augusto Ouidius* ait: ita Deus.

Tardus es ad pœnas Princeps, ad præmia velox.

Quoniam *Plal. 144.* miserationes eius super omnia opera eius. 2. Et vero *Ecclesia* ait: Cui proprium est misereri semper & parcere: q. d. cætera à Deo aliena sunt, hoc congenitum. 3. *Isa. 28.* Sic in valle, quæ est in *Gabaon* irascetur, vt faciat Opus suum, alienum est opus eius, peregrinum est opus eius ab eo. 4. Hinc sapienter *Ægyptii* dabant Regi sceptrum ad cuius imum capulum vise-

Aaaaaa 3 batur

batur caput Hippopotami efferæ bestiae: in summo caput ciconiae, aus cicuris quod benignitatem voluerit dominari iustitiae, Iac. 2. Quia misericordia superexaltat iudicium.

Sententia
sensu.

II. Ergo Venite o amor: benedicti: en Electio: Patris mei: en gaudium. possidete: en æterna beatitas. regnum: en liberalitas. paratum vobis: en dilectio. ab origine mundi: en prædestinatio.

1. Venite exules diu, vt prodigi filij in longinqua regione: ecce profero vobis stolam primam gloriæ & immortalitatis: epulemur & exultemus, &c. Luc. 15. 2. Venite Lazari vlcero si peccatis, & cladibus, Luc. 16. En sinum pando Abrahæ, &c. Psal. 35. Hic inebriabuntur ab vbertate domus Dei. & Torrente voluptatis tuæ potabis eos. 3. Venite, quos expulsi paradiso: pro hoc cælum recipite. &c. 4. Venite eiecti, naufragique Ionæ, &c. 5. Venite operarij vineæ meæ.

Benedi-
ctionis Fi-
gura.

III. Benedicti Patri mei quibus mundus maledixit, &c. at pater eripuit vos. 1. Ecce vt senex Isaac, Gen. 27. Iacobos benedicit: Esauinos reprobat. 2. Iacob, Gen. 32. in nocte pansionis luctans, & in fœmore humanitatis tantum vulneratus, sed victor, filijs suis benedicit, Gen. 49. Vere Psal. 113. Benedicti vos à Domino.

3. Dauid Galaaditis ita 2. Reg. 2. Benedicti vos à Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum Domino vestro Saul, & sepelivistis eum. Ita Filius iis, qui Patri hic voluntatem præstiterunt. Psal. 23. Hi accipient benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo Salutari suo.

Figura.

Olim sic Abrahæ Deus: Gen. 12. Egre- dere de terra tua, & decognitione tua, & de domo patris tui: id est, de terra, at Veni in terram, quam monstrauero tibi: faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi. & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus in cœlesti patria. Dicamque Patri, Tob. 13. Tu autem latus eris in filijs tuis, quoniam om-

nes benedicemur, & congregabuntur ad Domi- num.

IV. Possidete Regnum: O felicitas! Sap. 5. Iusti autem in perpetuum viuent, & apud Domini- num est merces eorum, & cogitatio illorum apud Altissimum. Ideo accipient regnum deco- ris, & diadema speciei de manu Domini.

2. Ita Assuerus Estheræ ca. 5. dimidium regni addicebat, vt eius frui posset am- plexibus. At totum Iesus: & quidem re- gnum omnium seculorum. Psal. 144. 3. Vere in promissis fidelis Dominus & iustus est. Di- xit Matth. 5. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cælorum. Hoc præstat.

V. Paratum est vobis. Nam 1. Theff. 2. Te- stificati sumus, vt ambularetis digne Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriam. 2. Iac. 2. Audite fratres charissimi, Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se.

Dauid mortuus Salomoni varios va- riae commendat. Sed filius Berzellai Galaaditis reddes, ait, gratiam, eruntque comedentes in mensa tua: quod ipsi Saulem fugienti oc- currisse. 3. Reg. 2. Ita Pater suos Filio commendabit. Ecce enim plusquam Salo- mon hic. Luc. 11. De quo Ipse. Ioan. 12. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi ego sum, illic & minister meus erit. Luc. 22. Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum: vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo. Et quare? Matth. 25. Esurui, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere. Ergo ex operum bonorum merito: at de congruo: Et ex eius pro- misso, ac proin & debito ac iustitia: sed Christi condigne ita merentis. Quapro- pter, 2. Pet. 1. fratres, magis satagite, vt per bo- na opera certam vestram vocationem & ele- ctionem faciatis. Sic enim abundanter mini- strabitur vobis introitus in regnum æter- num Domini nostri, & Salua- toris Iesu Christi.

PARS

PARS III.

De Scientiareproborum.

I. **D**iscedite à me maledicti, &c. O tonitru! Hic cœli staret, sol obscurare, aer detona, ignis descende, terra quate-
re, stellæ ruite. hic pontus gemat, rumpā-
tur rupes, arbores exarescāt, vlulent bru-
ta, omnia plangent. *Discedite.* O amarum?
Quæ hæc manumissio? à me. O damnum!
Maledicti: O furor! in ignem æternum. O æ-
ternitas. O pœna! O asylum triste! *Qui pa-*
ratus est diabolo & angelis eius. O tormentū?
O societas infelix? O terror? pudor?

Vindicādis
isim. non
miserendi
est tempus.

Discedite, quasi dicat. *Vocaui, & non uisisti*
accedere; obtuli misericordiam, & non
aspexistis, abusi patientia mea. Coegistis
me ad hanc vocem, natura prouorem
ad miserandum.

1. Hinc Apoc. 1. Angelus Iudex gladium
sententiæ habebat in ore quidem: at in
manu stellas præferebat misericordiæ,
qua donat coronas beatis. 2. Ideo Spon-
sa Cant. 5. *Manus eius tornatilis, aurea, plena*
hyacinthis. Hebræi legunt, *Manus eius orbes*
aurei, id est, sunt ut orbes cœlestes, quæ
motu perpetuo benefaciunt electis.

Gladij Dei
sign.

Gladium Deus diuersimode gestare
legitur. 1. In fœmore: Psalm. 44. *Accingere*
gladio tuo super fœmur tuum potentissime: ad
merum incutiendum. 2. In manu; ad pu-
niendum: & Exod. 5. *Euaginato gladium*
meum, interficiet eos manus mea. 3. In ore
omnium atrocissime. Apoc. 1. *De ore eius*
gladius utraque parte acutus exibat. Hic iētū
irremedicabilem infert. Iob 40. *Accingere*
sicut vir lumbos tuos, interrogabo te, & indica-
mibi. Nunquid irritum facies iudicium meum?
& si habes brachium sicut Deus: & si voce simi-
li tonas.

Discedite. Ter legitur Dominus ab se
remouisse alium Tentatorem. Matth. 4.
Vade Satana. Petrum Passionis remoram,
Matth. 16. *Vade post me Satana.* In iudicio:

Discedite à me maled. &c. Ecce Psalm. 2. *Tunc*
loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo con-
turbabit eos, id est, dicet. *Ite maledicti, &c.*
Væ! Psalm. 55. *In ira populos confringes.* Pl. 57.
In ira absorbet eos. 2. Reg. 22. *Iratus est eis,*
ascendit fumus de naribus eius, carbonēs succen-
si sunt ab eo: tonabit de cœlo Dominus, & excel-
sus dabit vocem suam. Quam? *Discedite à me.*

II. *Maledicti.* Itan? Damnatum capitis
etiam maledicere? Hoc vero est afflicto
addere afflictionem. Nimirum ita præ-
monstratum. 1. Tu es, Iesu, Noe, qui amo-
re vineæ tuæ Ecclesiæ ebrius diu dormi-
sti, & à Chamis improbis quasi derisus
es. Nunc euigilas, ac hos maledicis iuste,
Gen. 9. 2. Et vero Psalm. 118. *Maledicti, qui*
declinant à mandatis tuis. Ah, si Matth. 11. fi-
culnea ex maledictione exaruit: quid istis
fiet? 4. Et iure. Quia Tob. 13. *Maledicti erūt,*
qui contemserint te: & condemnati erunt om-
nes, qui blasphemauerint te. 5. Quia etiam Pl.
108. *dilexit maledictionem, & veniet ei: & no-*
luit benedictionem, & elongabitur ab eo.
O vox, Ierem. 50. terroris & belli: vox,
Nahum 3. flagelli & percussiois!

In ignem Aeternum. id horrendi fu-
roris, hoc miseræ desperationis est. 1. Hæc
est Psalm. 76. *vox tonitruui tui in rota,* id est,
principio carens ac fine, ut rota. 2. Atque
ita impiis Dauid imprecatus est, Psalm.
82. *Deus meus, pone illos ut rotam, & sicut sti-*
pulam ante faciem venti: Sicut ignis, qui com-
burit siluam, & sicut flamma, quæ comburit
montes: ita persequeris eos in tempestate tua, &
in iratu tuo turbabis eos. 3. Et igne æt. turba-
bis eos. V. genri, ait Iuditha 16. *surgenti su-*
per genus meum. Dominus enim omnipotens
vindictam in eis. In die iudicij sui visitabit il-
los. Dabit enim ignem & vermes in carnes
eorum, ut vratur & sentiant vsque in sempiter-
num.

IV. *Qui paratus est diabolo, & angelis eius.*
O Societatem? 1. Impletur istud Psalm. 108.
stet diabolus à dextris eius. 2. Abacuc 8.

Ante

Antefaciem eius ibit mors, & egredietur diabolus antepedes eius.

Hic ad dictam sententiam, quam rabi-
de raptabit, proturbabit, cruciabit flam-
mis addictos? 1. Ut Amanum carnifices
Esth. 7. Necdum verbum de ore Regis exierat,
& statim operuerunt faciem eius, & suspensus
est Aman in patibulo. 2. Moyses, Num. 16. ut
primum loqui desit, mox Chore, Datan
& Abiron viui descenderunt ad infer-
num. 3. Ergo Ps. 54. Veniat mors super illos,
& descendant in infernum viuentes. 4. A deo-
que Ps. 62. introibunt in inferiora terra, tra-
dentur in manus gladij: partes vulpium erunt.
5. Imo Exod. 15. Cadent in profundum quasi
lapis, & sicut plumbum in aquis vehementibus.

PERORATIO.

QVare memorare nouissima, & in et. &c.
1. Atque ita erit Eccl. 10. Cor sapientis
in dextra illius, & cor stulti in sinistra eius. id
est, iustus omnia sua cogitata referet ad
dexteram iudicis, Deique gloriam; ut se
demum cum iis ad dexteram Dei repe-
riat beatum. Stulti vero cor, immemor
nouissimorum ad sinistram se suaque
vertit, ac perditum it. 2. Formicæ, Prou. 6.
prudencia laudatur, quod æstate tota la-
bori infudet, cæteris animalculis cantil-
lancibus; quæ sub hyemem perire neces-
se est. Horum similes sunt, qui non me-
morantur nouissima. Ergo Vade ad formi-
cam piger. Nam veniet hyems omnium &
fæuisima, & æiterna.

Dicamus Satanæ suadenti peccatum;
quod miles Ioabo; 2. Reg. 18. Si appende-
res in manibus meis mille argenteos, nequaquã
mitterem manum meam in filium Regis. Nun-
ciaratis, se vidisse Absolomum ex arbo-
re pendentem; optabatque Ioab ut eum
interfecisset. Quid? pro vililucro, seu de-
licio in cruce pendentem Iesum filium
Regis iterum crucifigeremus? Non, si
mille mundos appenderes mihi; Tan-

tum ut audire merear; Veni benedicte Pa-
tris mei, &c.

Hebdomada tertia Aduentus.

DE INFERNO

Tertio Nouissimorum.

CONCIO PRIMA.

De memoria Inferni.

Memorare nouissima tua, & in æter-
num non peccabis. Eccl. 7.

Vnum hoc Concionum est omnium
THEMA.

MEretrix, Apoc. 18. in lacum, igne &
sulphure æstuantem conicitur, &
dicitur: Quantum glorificauit se & in deliciis
fuit; tantum date illi tormentum, & luctum.
Hæc ipsa est damnatio ad infernum.

Super quo nos

- I. Praconium de timore pœna generatim.
- II. De necessitate pœnarum inferni memo-
randarum.
- III. De earundem utilitate.

PARS I.

Praconium de timore pœna generatim.

I. Democritus Philosophus aiebat: or. Timor pœ-
bis duobus continetur; amore pœ-
nae, & timore supplicij. 2. Cyrus, Rex
Persarum primus, ait Xenophon. eadem
duo Regis brachia appellabat. 3. Dauid
Deo affectus dat duos, Ps. 24. Dulcis & re-
ctus Dominus. Vbi Cassiodorus ita: Dulcis,
ut ametur: rectus, ut timeatur.

Cur 1. Quia Psal. 110. initium Sapientia. Ad con-
timor Domini, abstinere enim nos à pecca-
tis. 2. Ideo Romulus, ait Plut. quos propo-
suit Deos coli, eos finxit armatos: ut
timeantur, cauendis peccatis. 3. Huc
Psalm. 2. Et nunc Reges intelligite, erudimi-
ni, qui iudicatis terram: seruite Domino in ti-
more. 4. Lutherus docens frustra pœnis
inferni